KNJI
RICA

TRST, petek
21. oktobra 1955
Leto XI. - Št. 249 (3178)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din. MALI OGLASI po 20 lir beseda. — NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60-KB-1-Z-375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Nennijev razgovor z Martinom pred Dullesovim prihodom v Rim

Dokaz pobude, ki jo v zunanji politiki drži v rokah voditelj PSI - Poravnava spora Segni-Pastore glede državnih nameščencev

(Od našega dopisnika)

RIM, 20. — Pietro Nenni, glavni tajnik Italijanske socialistične stranke je danes vnovič dokazal, da ima v rokah pobudo — vsaj kar se zunanje politike tiče — vse italijanske levice. Po svoji vrnitvi iz Pekinga je obiskal danes zunanjega ministra Martina, s katerim se je razgovarjal skoraj eno uro. Po razgovoru je dejal med drugim:

«Pred svojim odhodom sem obiskal ministra Martina in zato je logično, da sem se srečal z njim tudi po svoji vrnitvi. Ministru sem razložil, kakšne bi morale biti po mojem mnenju perspektive za hitro normalizacijo naših odnosov s Kitajsko ter za izboljšanje odnosov z ZSSR. Predvsem sem govoril o vprašanjih, ki v največji meri zanimajo danes Italijo, in sicer: sklenitev pakta o evropski varnosti in naš vstop v OZN».

V neki drugi izjavi pa je Nenni dejal:

«Hotel bi, da bi naša vlada povedala državnemu tajniku ZDA, da nimamo nobenega vzroka nadaljevati z blokovsko politiko, ki je že sicer popolnoma propadla in katere posledice čutijo bolj oni, ki tako politiko vodijo, kot pa oni, proti katerim je naperjena. Kot vidimo, se je Nenni direktno vmešal v z zunanjepolitičnega stališča trenutno najvažnejši politični dogodek, ki je brez dvoma Dullesov obisk v Rimu. S tem je dokazal, da ima v rokah iniciativo tudi splošnega vidika glede italijanske zunanje politike. Jutri bo Nenni poročal o svojem potovanju vodstvu svoje stranke, ki bo odločalo o postopkih, ki naj jih socialistični parlamentarci s pomočjo interpelacij dajo v parlamentu. Nennijevim izjavam pa se v tisku daje izredno velik poudarek in zato se po pravilu smatra, da njegov podvig za izboljšanje odnosov Italije s Kitajsko ne bo ostal brez rezultatov. Hkrati se govori, da tako odločna pobuda socialističnih voditelja ne ugaja dosti KPI, pa ne samo iz prestižnih razlogov, temveč tudi zaradi politične škode, ki je socialdemokrat ozkogledni voditelji v Nennijevi akciji vidijo za svojo stranko.

Še vedno se mudi v Italiji ministrski podpredsednik ZSSR Kučerenko, ki je danes zjutraj obiskal ljudske hiše v okraju Tuscolano in v Villa Giordani, popoldne pa postajo Termini, kjer je pregledal vse železniške naprave ter se zanimal za moderne pridobitve. Kučerenko se je o vsem zelo laskavo izrazil, zlasti pa o organizaciji železničarske službe.

Predsednik vlade je danes sprejel poslanca Pastoreja, tajnika demokristjanskega sindikata CISL, čigar stališče je včeraj bilo vzrok za odložitev vprašanja državnih nameščencev. Kot je znano, se je Pastore bolj odločno kot voditelj CGIL Di Vittorio uprl vladnemu kompromisnemu predlogu, na katerega je CGIL dejansko pristala. Pozneje je bil sestanek vodstva CISL s Segnijem in Gonello, ki je trajal dve uri. Po sestanku je Pastore izjavil: «Potrdili smo, da se strinjamo z integralnim in takojšnjim poenotenjem nagrade za dopolnitev plač, vendar pa zahtevamo: vsoto, ki je enaka dodatku za navzočnost in obnovo posebne nagrade z veljavnostjo od 1. julija 1955».

Kmalu nato pa se je zvedelo, da sta Segni in Gonella sprejela zahteve voditeljev CISL in svojega strankarskega soprvaka, kar pomeni, da je Pastore dosegel tisto, pri čemer je CGIL dejansko kapitulirala. Zato vlada splošno mnenje, da je bila Pastorejeva zmaga v naprej dogovorjena z očitnim namenom, da se vodstvo CGIL spravi v zadrego.

Seveda s to zmago CISL zapleteno vprašanje plač državnih nameščencev še vedno ni rešeno. Vprašanje je namreč, kaj bo dejal zakladni minister, t. j., s čim bo kril povečane stroške. Zaradi tega je zelo verjetno, da se po pristanku Segnija in Gonelle uprl in ponovno zagrozil z morebitno ostavko, kar je storil že dvakrat. Tako bo Segni dvakrat v zadregi: najprej zaradi liberalcev in socialdemokratov, sedaj pa še zaradi opozicije v sami krščanski demokraciji, ki ima različno gledanje tudi na vprašanje volilnega zakona.

Tudi vprašanje vojaških sodišč se še vedno vleče — kot jara kača. Trenutno je pred pravosodno komisijo, ki je obravnavala Morov in Tavianijev predlog in sklenila, naj se vsa diskusija odloži in prenese pred poslansko zbornico. Ta sklep vsekakor ni bil predviden, ker se je komisija omejila le na razpravljanje splošnega značaja, da bi na ta način omogočila čimprejšnjo rešitev vprašanja v zbornici.

Finančni minister Andreotti pa je dal nekemu rimskemu dnevniku precej važno izjavo: napovedal je, da bo omejil občinske davke in proučil vprašanje prepogostih primerov neplačevanja davkov. Dejal je dalje, da bo za eno leto podaljšal sedanje carinske tarife, ki bodo šele prihodnje leto spremenjene v skladu z zaščitnimi potrebami italijanske produkcije.

Senat je danes zaključil razpravo o proračunu ministrstva za javna dela z govorom ministra Romite. Proračun so odobrili in jutri bo razprava o proračunu ministrstva za javno šolstvo. Spodnja zbornica pa je razpravljala o proračunu ministrstva za kmetijstvo, potem ko je govoril minister za zunanjo trgovino Mattarella v debati o proračunu njegovega ministrstva. Popoldne pa je govoril kmetijski minister Colombo po številnih intervencijah predstavnikov vseh političnih skupin. Pozno zvečer je prišlo do glasovanja in zbornica je odobrila proračuna obeh ministrstev. Nato se je začela razprava o proračunu ministrstva za pošte, ki se bo nadaljevala jutri.

Precej zanimanja je vzbudila vest, da se bivša ministrska predsednika Scelba in Pella vedno bolj povezujeta, pri čemer sodeluje tudi socialdemokratski voditelj Saragat, kateremu je baje še vedno zelo žal za Scelbovo vlado. Vsi trije so imeli danes daljši razgovor. Pravijo, da je ostal zvest Scelbi tudi tajnik CISL Pastore, ki da je prav zaradi tega postal velik nasprotnik Gonelle. Po drugi strani pa prav današnje Segnijevo popuščanje Pastoru ne kaže, da bi se voditelj demokristjanskih sindikatov še nadalje udeleževal kovanja «zarote» Scelba - Pella - Saragat proti Segniju. Danes še ni mogoče reči, ali gre pri teh govoricah za neko realno podlago ali pa so imele samo določen namen vplivanja na odnose Segnija in Gonelle s Pastorom.

A. P.

Srednjeveške freske FLRJ na razstavi v Rimu

RIM, 20 — Podtajnik v ministrstvu za prosveto Jervolino je danes odprl razstavo jugoslovanskih srednjeveških fresk, ki jo je priredila v palači Venezia jugoslovanska zvezna komisija za kulturne odnose s tujino.

Navzoč je bil tudi jugoslovanski veleposlanik Darko Černej, ki ga je spremljal akademik prof. France Stele, ki je razstavo organiziral.

La Pira obišče Beograd

BEOGRAD, 20. — Po vesteh iz časopisja bo župan iz Florence La Pira obiskal jugoslovansko prestolnico. La Pira je sporočil predsedniku mestnega ljudskega odbora v Beogradu Miniču, da sprejema njegovo vabilo.

BEN SLIMANE ČAKA na odločitev Istiklala

Maroška demokratična stranka neodvisnosti umaknila ugovore proti sestavi kronskega sveta

RABAT, 20. — Ben Slimane, ki je bil pozvan, naj sestavi maroško predstavniško vlado, je zaprosil za nov odlog, preden se odloči, ali bo ponudbo sprejel.

Predstavnik kronskega sveta, ki je imel danes ponovno sejo, je namreč sporočil tisku, da je Ben Slimane zaprosil za pojasnila o nalogah bodoče vlade, in da mu bo kronski svet takoj odgovoril.

Medtem je maroška demokratična stranka neodvisnosti sporočila, da se strinja s sedanjo sestavo kronskega sveta, glede katere je prvotno, enako kakor stranka Istiklal, izrekla svoje pridržke in protestirala, ker je francoska vlada prekršila sporazum sklenjen v Aix Les Bainsu. Stranka Istiklal ni do sedaj še dala dokončnega odgovora. Ben Slimane ne misli začeti posvetovanj z maroškimi političnimi voditelji, dokler ta stranka ne bo privolila, da bi bili tudi njeni predstavniki zastopani v vladi.

Vendar pa so v Parizu optimistični in so mnenja, da bo stranka Istiklal pristala na sodelovanje v vladi. V Parizu zatrjujejo, da namerava francoska vlada že sedaj objaviti sklep o povratku Ben Jusefa v Pariz, da bi s tem vplivala na sklep vodstva stranke Istiklal.

Londonski «Daily Express» objavlja danes dopis iz Tuniza, v katerem pravi, da namerava egiptovski ministrski predsednik Naser ustanoviti «muslimansko narodno vojsko Severne Afrike, ki naj bi vrgla v morje Francoze».

Razgovori o ribolovu v Beogradu

BEOGRAD, 20. — Pomočnik državnega tajnika za zunanje zadeve Srdjan Prica je danes opoldne sprejel italijanskega poslanika v Beogradu Guidottija. V tajništvu za zunanje zadeve pa se nadaljujejo pogajanja med Storonijem in Pavličem o ribolovu ter o italijansko-jugoslovanskem gospodarskem sodelovanju.

OB PROCESU PROTI PARTIZANOM BRIŠKO-BENEŠKEGA ODREDA

Krvni davek ljudstva čigar borce sodijo

Mnogo borcev iz Ažle, Čebrona, Pontjaka, Podbonesca, Tarčeta, Ahtena, Čepletišč, Trčmuna in drugih beneških vasi se nikoli več ni vrnilo iz nacističnih taborišč smrti

Pred sodnike videmskega porotnega sodišča bodo v bližnji prihodnosti, morda že novembra, stopili bivši partizanski borci briško-beneškega odreda, obtoženi dejanj, ki jih niso zakrivili. Njihova edina krivda je v tem, da so sledili pozivu svobodoljubnega človeštva in v najhujših časih stopili v borbo za pravice svojega trpečega ljudstva. Vključili so se v partizanske enote, ki so od leta 1943 operirale v Nadiški dolini. V hudih bojih s fašisti in nemškim okupatorjem so obtoženci dali velik delež stvari antifašizma in demokracije.

Še pred 8. septembrom 1943. leta se je beneško ljudstvo seznanilo z odporom antifašističnih sil, ki se je širil v Severni Italiji, in s partizanskimi borci, ki so se onstran in tostran Soče borili za zmago pravice. Zato je skupno z vsemi antifašisti videmske pokrajine in ostalih severnih pokrajin v državi navdušeno sprejelo konec fašistične vojne, konec socialnega, ekonomskega in narodnostnega zatiranja. Toda stvarnost je pokazala, da bo s prihodom vojske nacističnega okupatorja borba še dolga in naporna. Nemci so zasedli najprej Videm, zatem Čedad in druga manjša mesta v Furlanski nižini. Ljudstvo Nadiške doline pa, ki je izgnalo iz svojih vasi poslednje fašistične hlapce in po tolikih letih mračnjaštva in trpljenja zopet svobodneje zadihalo, je sklenilo braniti te svoje pridobitve, čeprav se je zavedalo, da se nemški okupator ne bo ustavil v nižini. Nemci so verjeli, da bodo po zavzetju Čedada (14. oktobra) lahko v nekaj dneh zasedli majhne vasice na grebenih vzhodne Benečije. Toda niso računali z odporom ljudstva, ki je bilo pripravljeno tudi na najhujše žrtve.

V prvi ofenzivi, ki so jo 24. septembra sprožile nemške enote, okupator ni prišel daleč, zato je poskušal še z večjo silo vdreti v Šentlenartsko dolino, toda bil je prisiljen na umik proti Šempetru in Čedadu. Na umik so Nemce prisilili partizani, ki se jim je pridružilo vse prebivalstvo tamkajšnjih krajev. Nemci so odšli poraženi, z velikimi žrtvami. Ljudstvo pa je slavilo zmago nad okupatorjem, ki se je pripravljal, da čimprej izlije svoj bes nad uporniki. Krvoločna zver je čutila svoj skorajšnji pogin, zato se je pripravljala na divjanje po nezavarovanih vasicah. Najprej so nemška letala bombardirala po hribih raztresene vasice in njih nemočno prebivalstvo. Potem pa so velike vojaške sile nemške vojske 26. oktobra ponovno poskušale pri Sv. Kvirinu vdreti v Nadiško in ostale doline, toda tudi tokrat so bili vsi napadi odbiti. Šele po petdnevni ofenzivi so Nemci končno 31. oktobra zasedli Kobarid, toda borba za omenjeni teritorij se še ni zaključila. Partizanska brigada «Matajur» je bila namreč glavna ovira nemškim enotam, ki so uspele šele 9. novembra vdreti na partizansko področje. Razlile so se po vseh dolinah kot goreč plaz. Maščevanje je bilo strašno!

Za «prajzi» niso ostala kot pogorišča in izropane vasi. Moško prebivalstvo je romalo na strelišča in v zapore; usmiljenja ni bilo niti za žene niti za otroke. Prebivalci Vadiške doline, Rezije, prebivalci Fojde, Nimisa, Ahtena in neštetih vasi na grebenih Benečije in v Furlanski nižini so preživeli od jeseni 1943 pa do konca vojne najhujše obdobje svoje zgodovine.

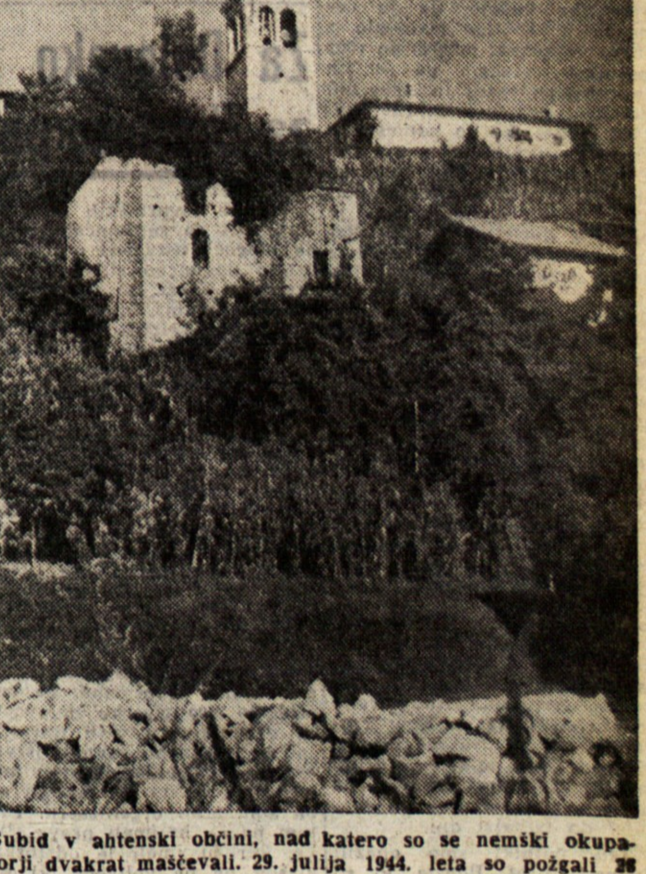
Sovraštvo nemškega okupatorja do upornega ljudstva je bilo brezmejno. Še danes najdemo po vaseh požgane hiše, na vaških pokopališčih grobove številnih nedolžnih žrtev, v očeh žena in mater pa neugasljivo žalost za dragimi, ki se iz nemških taborišč ne bodo nikoli več vrnili.

Prve deportacije so se pričele v šempetrski občini, ko so Nemci izvedeli, da hočejo mladeniči in možje formirati partizanski bataljon in zato so že 6. oktobra obkolili St. Peter, Dolenji Bernas, Dolenjo Mjerso in Ažlo. Skupno je bilo iz dosedanjih podatkov v občini St. Peter deportiranih 35 ljudi, od katerih jih je v taborišču umrlo 11.

Iz Ažle so 6. oktobra 1943 Nemci deportirali 5 domačinov, iz Gornjega Bernasa so istega dne odpeljali v zapor in pozneje v taborišča v Nemčijo 7 domačinov, od katerih se jih 6 ni več vrnilo. Te žrtve so: Valentin Sitar, Jožef Koren, Caharija Petričič, Natale Blazutič, Ivan Koren in Basilio Spekonja. Iz Cedrona so Nemci aretirali 2 osebi, iz Lipe Izidorja Venutija in Marija Juša, ki sta oba umrla v nemškem taborišču. Tudi iz Pontjaka so romali domačini v izgnanstvo. Od 5 interniracev se trije, dva brata Blazutič in Andrej Cedermac, niso vrnili domov. Iz Ažle so Nemci s pomočjo republikinov 25. novembra deportirali v Nemčijo kar 14 domačinov.

Nemci niso prizanesli niti občini Podbonesec. V Lazah so aretirali 12 domačinov, od katerih so umrli v taborišču: August Dorbolo, Remo Melissa in Angelo Miscoria. V taborišču sta umrla tudi Secondo Spekonja iz Spekonje in Ernesto Buion iz Arbeča. Od 10 interniracev iz Ščigla se jih je domov vrnilo le 6; Ivan Rojc, Oreste Chiabudini in Aurelio ter Alojz Plata so umrli v nemškem taborišču. Iz Tarčeta so v Nemčijo odpeljali 3 domačine, iz Briščika kar 7, od katerih se Alojz Pelavšček in Alojz Gubana nista več vrnila. Od 8 deportirancev iz Ronaca so Italo in Alfred Domenis, Eligio Specogna, Ivan Birtig in Marko Domenis ostali v taborišču. Iz Bijača so Nemci odpeljali dva domačina v Nemčijo, iz Landarja 3, iz Krasa 4 in iz Loga 2. Skupno je bilo v občini Podbonesec po dosedanjih podatkih deportiranih 55 ljudi, od teh jih je v deportaciji umrlo 16.

V občini Sovodnje je moralo v nemška taborišča 6 domačinov, od katerih 4 iz Sovodenj, pa po eden iz Cepletišč in Trčmuna. Na žalost se niti eden od 6 odpeljanih ni vrnil več domov. Iz občine Ahten so Nemci odpeljali v Nemčijo Selma Bortoluttija iz Vile, ki je v taborišču tudi umrl. Iz Rezije (Stolbica) so Nemci odpeljali Antona Negra, ki pa prav tako ni več zagledal rodne grude.

Subid v ahtenski občini, nad katero so se nemški okupatorji dvakrat maščevali. 29. julija 1944. leta so požgali 28 domačij in odpeljali v nemška taborišča 5 domačinov, septembra pa so požgali še preostalih 50 hiš; pri tem požigu sta zgoreli dve ženski in neki starček; domačinko, ki je hotela zbežati, pa so Nemci ubili.

Francoska vlada bo danes odločila ali naj predčasno razpiše volitve

Faure je ponovil, da bo v Posarju ostalo sedanje stanje, če bo v nedeljo evropski statut zavrnjen - Pinayeve izjave o Posarju - De Murville vztraja, naj se francoska delegacija vrne v Organizacijo združenih narodov

PARIZ 20. — Predsednik vlade Faure je danes na tiskovni konferenci sporočil, da se bo jutri sestal ministrski svet, da odloči, ali naj se skliče volitve predčasno.

Nekemu novinarju, ki ga je vprašal: «Ali bo Francija v kratkem znova navezala stike z Združenimi narodi?», je Faure odgovoril, da ne. Na druga vprašanja je odgovoril, da bo francoska delegacija na ženevski konferenci ostala zvesta svojim idejam, t. j. da bo iskala rešitev in zbližanje o raznih mednarodnih vprašanjih, med katerimi je razorožitev, glede katere je Francija že predložila svoj načrt. Na prihodnji seji ministrskega sveta bo zunanji minister Pinay poročal o položaju, kakršen se kaže pred to konferenco, in nato bo ministrski svet opredelil stališče Francije.

O Posarju je Faure izjavil: «Če bo evropski statut za Posarje zavrnjen na nedeljskem plebiscitu, se bomo povrnili k sedanjemu stanju in ne bo nobene spremembe v sedanjih vezeh med Francijo in Posarjem». Zatem je Faure dejal, da odločitev posarskega prebivalstva ne bo mogla na noben način spremeniti stališča, ki ga je Francija zavzela glede nemške združitve.

Kar se tiče dobavljanja orožja Egiptu iz vzhodnoevropskih držav, je Faure povedal, da se bodo države posvetovale o tem, in če bi bil s tem ogrožen mir, bodo sprejele potrebne ukrepe. Neki novinar ga je nato vprašal, ali namerava odpoklicati iz Washingtona poslanika De Murvillea, toda Faure je izjavil, da so ta vprašanja na splošno odvisna od zunanjega ministrstva.

Na razna vprašanja v zvezi s preosnovo vlade je Faure odgovoril, da so bile določene nekatere spremembe v sestavu vlade. «Postavil bom pod pristojnost zunanjega ministrstva, je dejal Faure, pridružene države in protektorate. Ministrstvo za tuniške in maroške zadeve bo ukinjeno. Zaprosil sem Julyja, naj sprejme mesto pooblaščenega ministra v ministrskem predsedništvu, ki ga je sedaj imel Palewski. Kar se tiče reorganizacije sektorjev narodne obrambe, pričakujem odgovor od generala Billotta».

Ministrstvo za bivše bojevnike je prevzel predsednik radikalne skupine v narodni skupščini Vincent Badie. Podpredsednik parlamentarne skupine neodvisnih Jean Charmant pa je bil imenovan za državnega podtajnika v zunanjem ministrstvu.

V dobro obveščenih krogih izjavljajo, da je sam Faure vztrajal, naj se razpišejo volitve, takoj ko jih bo mogoče organizirati. Dodajajo, da bi utegnile biti volitve že decembra. Zadnje volitve so bile leta 1951.

Kar se tiče vprašanja, ki je bilo Fauru postavljeno na tiskovni konferenci o možnosti odpoklica francoskega poslanika iz Washingtona, je bilo postavljeno zaradi govoric, da je prišlo do nasprotij med omenjenim poslanikom in zunanjim ministrom Pinayem, ker je De Murville v svojih brzojavkah zahteval, naj Francija čimprej znova zavzame svoje mesto v glavni skupščini OZN.

Kar se tiče Posarja, je francoski zunanji minister Pinay danes v zunanjepolitični komisiji narodne skupščine podal v imenu vlade sledečo izjavo: «Zadržanje nekaterih do kampanje, ki se sedaj vodi v Posarju, teži po tem, da potvori pravi smisel nedeljskega glasovanja. Posarsko prebivalstvo mora imeti možnost, da se izreče v polni svobodi in povsem jasno. Prav zaradi tega ne more francoska vlada dopustiti, da se njeni nameni in določeni bistveni podatki potvarjajo.

1. Kakor je bilo omenjeno v sporočilu v Luksemburgu, je sporazum 23. oktobra 1954 bistveni element francosko-nemške politike sodelovanja in politike evropske zgraditve. Evropski statut za Posarje mora utrditi skupnost in enotnost svobodnih narodov in na ta način bo pripomogla do trajnega miru. To je pravi namen glasovanja 23. oktobra 1955, ki ne vsebuje nobene izbire med Francijo in Nemčijo, pač pa izbiro med sodelovanjem in neenotnostjo.

2. Na podlagi evropskega statuta bo Posarje činitelj enotnosti in bo zato imelo odločilno vlogo pri okrepitvi zahodne enotnosti, ki jo bo moralo svobodno vršiti. V enaki svobodi se bo moralo posarsko prebivalstvo izreči o svoji prihodnosti ob priliki drugega glasovanja. Francoska vlada se ne bo poslužila nobenega pritiska, da bi preprečila svobodno odločitev posarskega prebivalstva.

3. Posarsko prebivalstvo bo moralo 23. oktobra izbirati med evropsko rešitvijo in ohranitvijo sedanjega stanja. Francoska vlada v celoti zanikuje pripombe, da bi utegnila proučiti nadomestno rešitev. Položaj, ki bi se ustvaril z zavrnitvijo sporazuma, ki je bil izdelan po petih letih naporov in ki sta ga odobrila parlamenta obeh držav, bi namreč onemogočil sleherni vladi in slehernemu parlamentu začetek novih pogajanj.

4. Sporazum od 23. oktobra 1954 določa razširitev gospodarskih odnosov med Posarjem in zvezno republiko. Zadevna pogajanja se bodo začela februarja 1956.

5. Sporazum od 23. oktobra nalaga evropskemu komisarju skrb, da pripravi način udeležbe Posarja pri skupni obrambi v okviru ZEZ. Zaradi tega ni res, da bi utegnili Posarje v vsakem trenutku vključiti v francosko vojsko in nesmiselno je zatrjevati, da bi posarsko prebivasltvo utegnili poslati v Severno Afriko.

6. Sporazum od 23. oktobra bo odprl Posarju največje možnosti razvoja. Uveljavitev statuta se mora zagotoviti ob tesnem posvetovanju s pristojnimi posarskimi oblastmi, ZEZ ter Francijo in Nemčijo. V Luksemburgu sta se obe vladi obvezali, da bosta delali v duhu sodelovanja in zbližanja med narodi. Uveljavljanje statuta bo moralo v največji meri upoštevati specifični značaj posarskega prebivalstva in ohraniti posebne ugodnosti in socialne pridobitve, ki jih sedaj uživa. Francoski statut za Posarje odpira pot v prihodnost».

Glavni tajnik ZEZ pa javlja, da evropska komisija za referendum proučuje sedaj ob sodelovanju prizadetih vlad vprašanje, ali naj bi v nedeljo zaprli meje Posarja, ni pa še znano, kakšne ukrepe bodo storile prizadete vlade.

Sovjetski parlamentarci obiskali Belje

Sovjetska parlamentarna delegacija, ki je včeraj obiskala železarno in čistilnico nafte v Sisku, je prispela danes zjutraj v Osijek. Dopoldne je delegacija obiskala na državnem posestvu v Belju razne kmečke farme, tovarno prehrambene industrije in druge objekte posestva. Na tem največjem jugoslovanskem kmetijskem posestvu, ki zavzema 50 kvadratnih kilometrov, biva 5000 delavcev, 30 inženirjev agronomije, 35 tehnikov in 12 živinozdravnikov. Trenutno je na Belju okrog 4500 glav živine, 800 konj, 15.000 ovac in okrog 40.000 svinj.

Po kosilu, ki ga je priredila v Kneževu uprava posestva, je sovjetska delegacija odpotovala v Subotico.

Muzej „Nikola Tesla" odprt v Beogradu

BEOGRAD, 20 — Nocoj so v Beogradu odprli muzej «Nikola Tesla». Svečanosti so se udeležili predsednik zvezne skupščine Moša Pijade, podpredsednika zveznega izvršnega sveta Vukmanovič in Čolakovič, veleposlanik ZDA Riddleberger in druge ugledne osebnosti.

V muzeju so razstavljeni dokumenti o patentih Nikole Tesle, modeli, ki prikazujejo delo in Teslove iznajdbe na področju elektrotehnike, nad 3500 dokumentov Teslovih znanstvenih del, okrog 5300 tehničnih risb in nad 70.000 pisem iz osebne korespondence velikega znanstvenika.

OSAKA, 20 — Okoli 140.000 delavcev zaposlenih v največjih japonskih predilnicah bombaža je začelo stavko za nedoločen čas, da podprejo svoje zahteve za 8-odstotno zvišanje mezd. Delavci so zavrnili kompromis, ki ga je predlagal pristojni vladni urad.

SZ pristaja na pogajanja o mednarodni atomski agenciji

Spomenica ameriški vladi - Zopet odloženo glasovanje za članstvo v Varnostnem svetu - Cabot Lodge o sprejemu Italije v OZN

NEW YORK, 20 — Danes je bila nova plenarna seja glavne skupščine OZN, na kateri so sklenili, da bodo glasovanje za izvolitev še zadnjega člana v Varnostni svet nadaljevali v četrtek. Medtem pa so nadaljevali glasovanje za članstvo v gospodarskem in socialnem svetu ter v svetu za skrbništvo. V gospodarski in socialni svet sta bili izvoljeni Brazilija s 45 glasovi po sedmih glasovanjih in Grčija s 40 glasovi po devetih glasovanjih.

V svet za skrbništvo je bila pri prvem glasovanju izvoljena Gvatemala s 40 glasovi in pri tretjem glasovanju Sirija s 43 glasovi.

V krogih OZN izjavljajo, da je Sovjetska zveza v začetku tega meseca poslala ameriški vladi spomenico, v kateri ponuja pogajanja z osmimi zahodnimi državami o ustanovitvi mednarodne agencije za atomsko silo in izjavlja, da je pripravljena sprejeti zahodni načrt kot «podlago za pripravo zadevnega statuta».

«Sovjetska vlada ,pravi med drugim spomenica, sodi, da bi z nekaterimi spremembami osnutek, ki so ga izdelale zahodne države, lahko služil kot podlaga za pripravo statuta za mednarodno agencijo za atomsko silo». Sovjetska spomenica je bila poslana v Washington kot odgovor na ameriško spomenico o tej zadevi.

Zahodne države, ki prihajajo v poštev, so Velika Britanija, ZDA, Kanada, Avstralija, Belgija, Portugalska in Južna Afrika. Sovjetska spomenica predlaga, da bi se morebitnim pogajanjem lahko pridružila tudi ČSR.

Voditelj ameriške delegacije v OZN Cabot Lodge je dopisniku Anse izjavil, da so ZDA odločno naklonjene sprejemu Italije «in vseh drugih miroljubnih držav» v OZN. Dodal je, da bodo ZDA še dalje podpirale zahtevo za sprejem Italije in da bodo glasovale za njen sprejem.

Novo orožje za Egipt

KAIRO, 20. — Iz Sueza javljajo, da so danes tam iztovorili 100 ton vojaškega materiala, ki je prispel iz Kitajske in ki je namenjen Egiptu.

V zvezi z zbiranjem prispevkov za nakup orožja uradno javljajo, da je Aga Khan poslal Naserju nakazilo 1000 šterlingov kot svoj prispevek. Njegov sin Mohamed Sadreon pa je poslal nakazilo 500 šterlingov.

V Damasku so danes slovesno podpisali sirsko-egiptovsko vojaško pogodbo. V egiptovskih in sirskih uradnih krogih odklanjajo podatke o vsebini pogodbe, dokler ne bo v obeh prestolnicah objavljeno uradno poročilo o podpisu. Egiptovski tisk pa piše, da določa sporazum takojšnjo vojaško pomoč med obema državama v primeru izraelskega napada in ustanovitev stalnega enotnega poveljstva med obema državama v času miru in vojne za vskladitev vojaških operacij. Ustanovljen bo tudi skupen sklad za izvajanje programa o razvoju oboroženih sil. Egipt bo v ta sklad prispeval s 65 odstotki, ostalo pa Sirija. Sporazum določa tudi ustanovitev vrhovnega obrambnega sveta, v katerem bodo ministrska predsednika, zunanja ministra in obrambna ministra obeh držav.

Senator Kefauver o trgovini med ZDA in SZ

WASHINGTON, 20. — Demokratični senator Kefauver, ki je bil pred kratkim v Sovjetski zvezi, je v svojem govoru v «Overseas Press Club» zagovarjal povečanje trgovinske izmenjave med ZDA in Sovjetsko zvezo. Dejal je, da je nova pomirjevalna usmeritev sovjetske voditelje presenetila ameriške voditelje (ameriški diplomatski predstavniki v tujini ne vedo, kako bi se obnašali v novem položaju), ter je izrekel mnenje, da je sovjetske voditelje privedla do tega tudi važnost, ki jo pripisujejo razvoju težke industrije, ki ovira primerno proizvodnjo potrošnega blaga. Zaradi tega upa Sovjetska zveza, da bo te dobrine dobila od Zahoda. Po mnenju senatorja bo Sovjetska zveza na drugi strani s povečanjem trgovinske izmenjave med Vzhodom in Zahodom prisiljena pridobivati večjo količino potrošnega blaga tudi v škodo težke industrije: «To, je dejal Kefauver, bo lahko vplivalo tudi na sovjetski notranji položaj in ga usmerilo k večji demokratizaciji». Pripomnil je, da bodo ZDA lahko dobavljale Sovjetski zvezi zlasti svoje kmetijske presežke v zameno za surovine in nekatero manufakturno blago.

LONDON, 20 — Elektronski možgani, ki jih je izdelala neka britanska družba, so nedavno prevedli neko angleško knjigo na ruščino. Ravnatelj družbe je izjavil, da je bil prevod «zadovoljiv».

«Zato je upanje, je dodal ravnatelj, da bomo kmalu imeli elektronske možgane, ki bodo lahko popravljali krtačne odtise.»

Sovjetski in angleški tisk o možnostih ženevske konference

Poudarjanje teze o sklenitvi varnostne pogodbe med obema skupinama držav - Dullesovo posvetovanje s člani kongresa pred odhodom v Evropo

WASHINGTON, 20. — Ameriški državni tajnik Dulles ter demokratični in republikanski voditelji v kongresu so imeli danes popoldne kot pripravo na konferenco skupen sestanek. Poročilo, ki je bilo objavljeno po sestanku, pravi, da je Dulles podal pregled o direktivah, ki so jih predsedniki štirih velesil dali svojim zunanjim ministrom po zadnji ženevski konferenci, in sicer: evropska varnost, razorožitev in razvoj odnosov med Vzhodom in Zahodom. Republikanski senator Smith je izjavil, da so člani kongresa soglasno izrekli podporo Dullesu.

Državni departmana je uradno javil, da bosta tajnik za obrambo Charles Wilson in Eisenhowerjev pomočnik za proučevanje vprašanja Harold Stassen spremljala Dullesa v Ženevo. Oba bosta člana delegacije, v kateri bosta tudi svetovalec pri državnem departmaju Douglas MacArthur in načelnik urada za evropske zadeve Jacob Beam.

Drugi člani delegacije in Dullesovi svetovalci so: ameriški poslanik v Moskvi Charles Bohlen, načelnik političnega urada v državnem departmaju Robert Bowie, pomočnik tajnika za obrambo Gordon Gray, pomočnik državnega tajnika za evropske zadeve Livingston Merchant in pravni svetovalec v državnem departmaju Herman Phleger.

V palači narodov v Ženevi medtem nadaljujejo priprave za sestanek štirih zunanjih ministrov. V Ženevo je že prišlo prvo sovjetsko letalo z nekaterimi člani tajništva sovjetske delegacije in z več tisoč kilogrami materiala.

Londonski «Manchester Guardian» piše danes v zvezi s konferenco med drugim: «Čez deset dni se bodo obnovili ženevski razgovori. Kar se tiče evropske varnosti, nobena stran ne zaupa predlogom druge, ker nobena ne nudi drugega jamstva na papirju. Glede Nemčije je malo možnosti za napredovanje, ker Rusi še vedno postavljajo težave za izvedbo svobodnih volitev, Zahod pa vztraja na udeležbi Nemčije v severnoatlantski pogodbi. Kar se tiče razorožitve, so pripravljalni razgovori v New Yorku zašli skoraj v slepo ulico. Glede evropske varnosti je mogoče, da bo dosežen vsaj omejen sporazum, ki naj temelji na točkah, glede katerih se zdi, da se obe strani strinjata. Eni in drugi so predlagali neke vrste medsebojnega jamstva med Vzhodom in Zahodom in ne bi smelo biti težko najti sprejemljivo formulo. Jedro vprašanja varnosti pa je Nemčija. Če ne bo dosežen sporazum o Nemčiji, ne bo morda niti sporazumov o nobenem drugem važnem vprašanju. Z zahodnega stališča ni nobene možnosti kompromisa o izvedbi svobodnih volitev. Vendar pa ostane še majhna možnost, da bi Sovjeti sprejeli združitev, ki naj temelji na svobodnih volitvah, in v Ženevi bi morali zahodni ministri zastaviti vse sile, da bi Molotov sprejel njihovo stališče».

Moskovska «Pravda» pa objavlja danes članek, v katerem obravnava vprašanje kolektivne pogodbe med državami vzhodnega in zahodnega bloka. «Da pride do takega sporazuma, pravi list, bi bila potrebna ena sama stvar: dobra volja obeh strani, ki želita preprečiti nove vojaške spopade v Evropi. Na sovjetski strani je ta dobra volja. Pripomniti je treba, da je bila zamisel sklenitve pogodbe miru med obema skupinama držav že postavljena. Naj omenimo, da je svoj čas bivši francoski ministrski predsednik Mendes-France v svojem govoru v OZN izrekel mnenje, da bi bilo mogoče doseči sporazum obeh blokov držav, zahodnega in vzhodnega. Mnogi drugi francoski politiki so se tudi izrekli za tako zamisel. Sicer pa je načrt o sporazumu med obema skupinama nakazal, čeprav v različni obliki, britanski ministrski predsednik Eden. Zato je treba poudariti, da bi sklenitev pogodbe med državami, ki so vključene v sedanjih evropskih skupinah, ki bi poudarila, da se odpovedujejo uporabi sile in da nameravajo reševati spore na miren način, olajšala rešitev mednarodnih vprašanj, kakor je n.pr. nemško vprašanje».

«Izvestija» pa komentirajo danes sovjetsko noto, ki je bila poslana trem zahodnim državam kot odgovor na zahodni protest zaradi sporazuma med SZ in Vzhodno Nemčijo. List pravi med drugim, da Sovjetska zveza upošteva na tem področju stvarni obstoječi položaj, ki ga označuje obstoj dveh suverenih neodvisnih držav na nemškem ozemlju: nemške demokratične republike in nemške zvezne republike.

O bližnji ženevski konferenci in zlasti o nemškem vprašanju govori tudi poročilo, ki ga je podal na današnji seji evropske posvetovalne skupščine predsednik in poročevalec komisije za splošne zadeve Francois De Menthon. V svojem poročilu je poudaril govornik predvsem sledeče: a) pomirjenje mora pripeljati do pravega miru; b) brez združitve Nemčije ne bo mogoče govoriti o pravem miru v Evropi; c) ne bo mogoče priti do pravega miru drugače nego z upoštevanjem popolne povezanosti evropskih vprašanj.

Državni tajnik za zunanje zadeve v Zahodni Nemčiji Hallstein je zatem izjavil, da morajo zunanji ministri, ki se bodo sestali v Ženevi, upoštevati, da je sleherna oblika prave varnosti v Evropi tesno povezana s politično združitvijo Nemčije. Dodal je, da mora to vprašanje biti pri ženevskih pogajanjih v ospredju, ter je pozval zunanje ministre, naj iščejo nove pobude na področju razorožitve. Zatem je Hallstein naštel smotre, ki bi po njegovem mnenju morali biti bistvene važnosti na prihodnjih pogajanjih med Vzhodom in Zahodom: 1. vzpostaviti je treba politično enotnost Nemčije; 2. to vprašanje je povezano z vprašanjem varnosti in bistveno je ohraniti obstoječa obrambna zavezništva; 3. varnost je neločljiva od razorožitve; 4. evropska enotnost ne bi smela biti ločena od teh vprašanj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

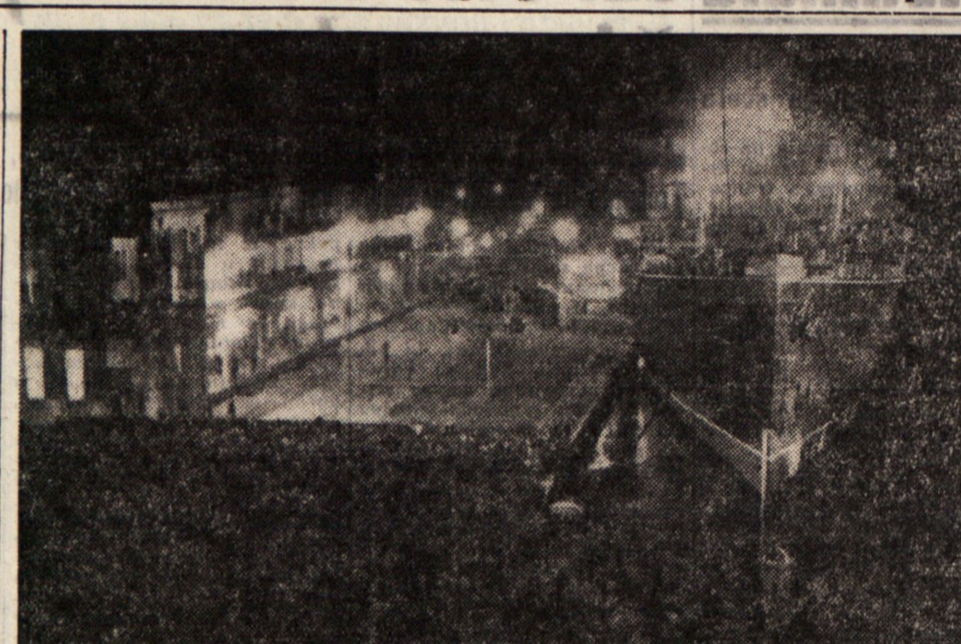
SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so leta 1943 Nemci pričeli na dolenjskem sektorju veliko ofenzivo proti NOV in POS.

Danes, PETEK 21. oktobra
Uršula, Stojslav
Sonce vzide ob 6.28 in zatone ob 17.11. Dolžina dneva 10.43. Luna vzide ob 11.49 in zatone ob 20.48.
Jutri, SOBOTA 22. oktobra
Kordula, Zorislava

Ogromna množica Tržačanov sprejela vrnjeno «Vulcanio»

Tako je Trst spontano manifestiral svojo odločno zahtevo, da njegovemu pristanišču vrnejo vse odvzeto ladjevje in tradicionalne proge

Sinoči je priplula v Trst motorna ladja «Vulcania», ki bo z motorno ladjo «Saturnia» vozila na obnovljeni prekooceanski progi Trst - New York. Prihod «Vulcanie», kot prve velike ladje, ki se po desetih letih od končane vojne vrača v naše pristanišče, predstavlja za Tržačane poseben dogodek. Zato se je včeraj pred prihodom ladje zbrala na obrežju ogromna množica ljudi, ki je z radostjo pozdravila vrnitev ene največjih in najlepših ladij, ki so pred vojno skupno s še drugimi velikimi ladjami vezale Trst s prekomorskimi deželami.

Včerajšnji slavnostni sprejem, ki so ga Tržačani spontano priredili «Vulcanii», je hkrati tudi velika manifestacija našega prebivalstva za vrnitev še drugih ladij, za obnovitev tradicionalnih pomorskih prog in tranzitnega prometa, od katerih je Trst vedno živel. Naj bo včerajšnja večtisočglava množica, ki je napolnila celotno obrežje od obnovljene pomorske postaje do Zelenega mostu, vladnim in drugim rimskim krogom, ki odločajo o pomorstvu, v opomin, da hoče Trst imeti svoje ladje in svoje pomorske zveze z vsem svetom, kot jih je imel v svoji slavni pomorski preteklosti.

Pri tem pa ne moremo mimo ugotovitve, da so nekatere politične stranke z raznimi letaki in «uradnimi» pozivi skušale izkoristiti navdušenje Tržačanov v svoje politične špekulacije. Potek spontane manifestacije pa je te poizkuse že v kali zatrl. Če se «Vulcania» in «Saturnia» sedaj vračata v Trst, je to samo zasluga vztrajnih zahtev celotnega tržaškega prebivalstva, ki se zaveda, da Trst ne more gospodarsko napredovati brez svojih ladij.

Na obnovljeni progi Trst-Halifax - New York bosta «Vulcania» in «Saturnia» letos in v prihodnjem letu napravili 21 potovanj v obe smeri. Proga je bila otvorjena včeraj s prihodom «Vulcanie» v Trst. 2. novembra pa bo priplula v Trst «Saturnia». 28. oktobra in 8. novembra pa bosta odpluli iz Trsta proti Severni Ameriki «Vulcania» oziroma «Saturnia». Obe ladji se bosta na svoji poti ustavili v Benetkah, Patrasu, Neaplju, Palermu, Gibraltarju, Lizboni, Halifaxu in New Yorku. Čeprav že zastarelega tipa se obe ladji še vedno uvrščata med velike italijanske potniške prekooceanske ladje in še vedno slovita po svoji udobnosti. V zadnjih letih sta bili obe ladji obnovljeni in usposobljeni za najzahtevnejši potniški promet. Zaradi svoje znane preteklosti sta še vedno priljubljeni mnogim turistom.

Obnovitev proge Trst - New York je velikega pomena tudi za vso Srednjo Evropo, ki je vedno težila in še teži na naše pristanišče. Zato je ta proga predvsem mednarodnega značaja.

* * *

Tokrat je pomorska družba «Italia» povabila tudi zastopnika našega uredništva, da se s predstavniki ostalega tržaškega tiska udeleži vožnje na vrnjeni «Vulcanii» od Benetk, od koder je odplula okrog 12.45, do Trsta. Na ladji je potovalo okrog 470 potnikov, od katerih je 260 udeležencev radiološkega kongresa, ki je med vožnjo začel z delom in ga bo nadaljeval v Trstu. Med vožnjo smo se pogovarjali s komisarjem ladje, ki nam je med drugim povedal, da je kapaciteta «Vulcanie» 1380 potnikov, vendar pa se smatra, da je ladja zasedena že s 1200 potniki zaradi nesorazmerne zasedbe kabin. Posadko sestavlja 500 oseb, od katerih je ena tretjina Tržačanov. Tudi komisar ter komandant sta Tržačana, ta je Istran kap. Domenico Fonda. Dosedanje statistike kažejo, da je čez ocean iz Evrope potovalo z ladjo vsakokrat od 900 do 1000 potnikov, vračalo pa se jih je navadno manj in sicer 500 do 800 izjemoma enkrat tudi 1100. Sedaj, ko bo namesto iz Genove ladja odhajala iz Trsta, se upravičeno predpostavlja, da se bo število potnikov še povečalo, čeprav je bilo že doslej zadostno. Računa se namreč na potnike iz držav tržaškega zaledja. Računa se pa tudi, da se bo posluževal «Vulcanie» in «Saturnie» del potnikov, ki so se vozili doslej na grških in ameriških prekooceanskih ladjah. Na novi progi so «Vulcanio» posebno navdušeno sprejeli v Patrasu, kjer jo poznajo že iz predvojne dobe in jo imajo že kar za sestavni del svojega pomorstva, tako da so jo pričakali z godbo. Zvedeli smo tudi, da se bo «Vulcania» ustavljala po potrebi v Dubrovniku, če bo dovolj potnikov, ki bodo za to zainteresirani, saj je znano, da je Dubrovnik priljubljen zlasti pri mnogih Američanih. Naše čitatelje bo prav gotovo zanimala tudi cena vožnje od Trsta do New Yorka: turistični razred stane 165 do 215 dolarjev, drugi razred 250, prvi razred pa 310 dolarjev; vožnja traja dvanajst do trinajst dni.

Med potniki smo opazili slavnega prof. Ponzia, ki so mu amputirali levo roko ter dva prsta na desni, toda v kratkem se bo požrtvovalni znanstvenik moral podvreči zopet novi operaciji; v teh dneh se udeležuje radiološkega kongresa.

Imeli smo priložnost govoriti tudi s simpatično in živahno tržaško Slovenko Čepar Josipino, ki je na «Vulcanii» dopotovala včeraj iz New Yorka, kjer je preživela 32 let. Pred osmimi leti ji je umrl mož, ki je bil zaposlen kot pleskar tovornih avtomobilov v Brooklinu, ona pa se je po njegovi smrti preživljala z izdelovanjem moških slamnikov. Vrača se v svojo rodno mesto, kjer bo živela od pokojnine po možu, kajti v ZDA nima nobenega sorodnika, medtem ko živi v Trstu več njenih bratrancev, s katerimi bo preživela težko zasluženi počitek.

Ko je «Vulcania» pristala ob pomorski postaji so vstopili in vračajočega se župana pozdravili številni zastopniki oblasti, predstavniki tujih držav v Trstu, številne predstavnike javnega življenja našega mesta pa je družba «Italia» povabila v Benetke, od koder so dopotovali z vrnjeno ladjo v Trst, kjer jo je sprejela ogromna množica, čeprav gre le za tisto, kar je našemu pristanišču moralo biti vrnjeno žal šele po tolikih letih. Ob pogledu na to množico smo se spomnili na razgovor med vožnjo, med katerim smo zvedeli, da so nekdaj podobne ladje že po dvajsetih letih izključili iz prometa. «In koliko je stara «Vulcania»?» smo vprašali ter prejeli odgovor: «Skoro 27 let». Tedaj nam je prišlo na misel, da se tudi naša rojakinja vrača v rodno mesto po 32 letih trdega dela. Toda ne zato, da bi z delom nadaljevala, temveč zato, da bi uživala zasluženo pokojnino. «Vulcania» bo pa morala opravljati promet na novi liniji še marsikatero leto.

Zakon štev. 949 raztegnjen tudi na naše področje

Dolgoročna posojila kmetom za gradnjo kmečkih poslopij

Tiskovni urad generalnega vladnega komisariata sporoča, da je tudi na naše področje razširjen zakon št. 949, ki je v Italiji v veljavi že od 25. julija 1952 in ki predvideva dolgoročna posojila kmetom za gradnjo kmečkih poslopij, za mehanizacijo in namakalne naprave. Poročilo poudarja, da so oblasti prišle do tega sklepa, ker so imele za potrebno zvišati pomoč kmetom, da bi se tako dvignila proizvajalna sredstva in s tem zvišala proizvodnja ter zboljšali življenjski pogoji kmetov.

Poročilo pravi, da je ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo dokončno odobrilo v ta namen za tukajšnje kmete 100 milijonov lir, ki jih bodo razdelili med kmete v obliki dolgoročnih posojil s 3-odstotnimi obrestmi, za dobo 5, 6 ali 12 let. Rok posojila bodo določili glede na namen, za katerega bo denar služil.

Zakon dovoljuje posojila v višini 3 četrtin potrebnega kapitala za nakup strojev, za namakalne naprave, ali za gradnjo gospodarskih poslopij.

Postopek je zelo enostaven, kakor pravi poročilo. Kmet predloži prošnjo na Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo, ki prouči prošnjo in da vsa potrebna navodila prosilcem. Smernice, po katerih omenjeni urad odobrava prošnje, so predvsem v zvezi s tehničnimi potrebami prosilca in jamstvi, ki jih ta lahko nudi zavodu, ki da posojilo. Odobrene prošnje nato izročijo pooblaščenemu zavodu za nadaljnji postopek.

Za naše področje je za omenjena posojila pooblaščena Tržaška posojilnica.

VČERAJ 24-URNA STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV

Zaradi stoodstotne udeležbe v stavki je delo v pristanišču popolnoma počivalo

Ravnateljstvo CRDA bo sprejelo v ponedeljek na delo samo 10 od 70 suspendiranih delavcev - V ponedeljek in torek 48-urna stavka petrolejskih delavcev

Včeraj so pristaniški delavci napovedali 24-urno stavko, ker nočejo delodajalci in oblasti ugoditi njihovim zahtevam, kakor so povišanje tarif, zvišanje prispevka koristnikov pristanišča v pokojninski sklad itd., o čemer smo že večkrat pisali. Stavka je popolnoma uspela in ves dan je bilo delo v pristanišču ustavljeno. Vsi poskusi desničarske organizacije pomorščakov Fegemare, da bi organizirala stavkokaštvo z brezposelnimi pomorščaki, so se izjalovili.

Brezposelni pomorščaki so bili v začetku pripravljeni iti na delo, ker so jim dejali, da pristaniški delavci ne delajo, češ da praznujejo prihod «Vulcanie». Ko pa so zvedeli resnico, so zapustili delovna mesta in odšli, ker niso hoteli opravljati sramotne robote stavkokaštva. Neki funkcionar železniškega oddelka javnih skladišč je hotel biti bolj papeški kot papež in je poklical policijo, da bi prijela nekega pristaniškega delavca, češ da je ogrožal skupino pomorščakov, ki so delali. Toda stvar je bila naravnost smešna, ker vsakomur je bilo jasno, da ne bi mogel en sam delavec nič napraviti skupini ljudi. Funkcionarja je le jezilo, ker so tudi ti pomorščaki zapustili delo, ko jim je pristaniščnik povedal, za kaj gre.

* * *

Včeraj je ravnatelj personalnega oddelka ravnateljstva CRDA Moretti sporočil, da bodo v ponedeljek sprejeli na delo 10 izmed 70 delavcev CRDA, ki so jih suspendirali tik pred volitvami, da bi s tem vplivali na njihov potek. Pisali smo že, da je zaradi tega trpela tudi proizvodnja. Delavci se sprašujejo, čemu so jih sprejeli nazaj na delo samo 10, ko pa je dela dovolj in morajo mnogi celo ponoči opravljati nadure. Diskriminacija je očitna in krivica se mora čimprej popraviti.

Včeraj se je zglasila na našem uredništvu delegacija teh delavcev, katerim hoče ravnateljstvo utemeljiti svoj ukrep, češ da gre za nekakšno «rotacijo» v zaposlitvi. Vsi ti delavci so visoko kvalificirani in so že dolgo let zaposleni pri podjetju. Eden izmed njih je tudi 70-odstotni invalid.

V soboto ob 10. uri dopoldne bo na sedežu Delavske zveze v Ul. Zonta 2 skupščina teh delavcev.

* * *

Sindikati petrolejskih delavcev vseh treh osrednjih sindikalnih organizacij so sklenili da napovedo 24. in 25. oktobra 48-urno stavko, ker jim delodajalci nočejo priznati povišanja mezd in nekaterih normativnih izboljšanj. V soboto pa se s prenehanjem normalnega delovnega urnika neha do ponedeljka, to je do pričetka stavke, tudi vse izredno delo. Ista navodila veljajo tudi za stavko v Trstu. V soboto ob 13. uri bo na trgu pred rafinerijo Aquila zborovanje, ki ga organizira Delavska zveza.

PISMO SKUPINE USLUŽBENCEV CRDA

Oblasti naj dajo zadoščenje odpuščenim stražnikom v CRDA

Odpustili so jih pred meseci, češ da kvestura ni obnovila njihovih dekretov - Brezuspešna romanja v pristojne urade

Od skupine uslužbencev CRDA smo prejeli naslednje pismo:

«Smo skupina paznikov, ki jih je odpustilo ravnateljstvo CRDA. Nekateri izmed nas smo bili odpuščeni pred petimi meseci, drugi pa pred tremi. Ravnateljstvo nas je odpustilo v 48 urah ter utemeljilo ta ukrep z izjavo, da nam kvestura, ki nam ni za to nikoli navedla razloga, ni obnovila dekreta zapriseženih stražnikov. S tem pismom hočemo obvestiti javno mnenje, kako ravnajo z nami vladne in policijske oblasti.

Že več mesecev zaman prosimo, da bi nas sprejel gospod vladni generalni komisar; niso pomagala ne pisma ne prošnje ne prizivi ne čakanje v predsobah. Pošiljajo nas iz urada v urad, ne da bi pokazali niti malo razumevanja za zaskrbljenost in bedo, v kateri živimo s svojimi družinami. Neprestano hodimo že pet mesecev, dan za dnem, uro za uro iz okrajnega policijskega urada na kvesturo, od tod na prefekturo, s prefekture zopet na kvesturo itd.

In še nihče nam ni znal povedati pravega razloga za ta ukrep. Naravnost strašno je, da ne morejo poštenemu državljanu, vrženemu na cesto kot pes, po tolikem času povedati, zakaj so tako storili z njim. Na okrajnem policijskem uradu nam pravijo, naj pridemo v začetku tedna, na prefekturi prav tako. Na opombo enega izmed nas, da trka na naša vrata lakota, so odgovorili, da nima lakota s tem nič opravka ter da je treba za ureditev takih stvari čakati 9 mesecev kakor na rojstvo otroka. Ni dovolj trpljenje, še norčujejo se iz nas.

Mislimo, da je treba seznaniti vse o tem, kako ravnajo z državljani, ki so deset, dvajset in več let vestno in dostojno opravljali svojo službo. Sedaj ko potrebujejo ti državljani pomoči, pravice in zaščite, jim krajevne oblasti ne kažejo nobenega razumevanja in prizadevanja.

Ta ugotovitev je žalostna in z njo naj se seznanijo vsi meščani.

Sledijo podpisi

Pismo te skupine odpuščenih paznikov je že samo po sebi zgovorno in prepričljivo in zato ne potrebuje obširnih komentarjev. Čeprav iz njega sledi, da ne marajo povedati prizadetim razlogov odpusta, lahko upravičeno menimo, da gre za politično diskriminacijo, ki bi se v demokratični državi ne smela dogajati, kajti časi fašizma so minili in vsak državljan mora uživati enake pravice, ne glede na svetovni nazor ali politično prepričanje. Glavno je pač, da opravlja v službi vestno svojo dolžnost. Zato smo prepričani, da bo vse javno mnenje obsodilo ravnanje s temi uslužbenci CRDA. Dolžnost oblasti pa je, da jim končno da zadoščenje, ne pa da jih skupno z njihovimi družinami pušča v bedi potem, ko so toliko let pošteno opravljali svojo dolžnost.

Opozorilo davkoplačevalcem

Urad za izboljšanje odnosov z občinstvom finančnega nadzorništva opozarja, da že dalj časa posluje v poslopju nadzorništva posebna dvorana za posvete, kjer lahko dobe davkoplačevalci vsa navodila kot tudi obrazložitve glede njih davčnih prispevkov.

Utopljenec v Barkovljah

Včeraj okrog 13.30 so našli v Barkovljah med kopališčem Cedas in komisariatom policije v morju truplo moškega, ki je bil oblečen v sive hlače, zeleno srajco in rumene čevlje. V obleki ni bilo nobenega dokumenta, medtem ko so agenti ugotovili, da je imel utopljenec roke zvezane z 20 cm dolgo vrvico in privezane na desni gleženj.

Kasneje so agenti znanstvenega laboratorija ugotovili, da gre za 42-letnega mizarja Massima Noferija iz Ul. Commerciale 71. Uradni zdravnik je ugotovil, da je Noferi utonil 20-24 ur pred najdbo njegovega trupla.

Vso skrivnost okrog pokojnika pa je razjasnila Noferijeva sostanovalka Luigia Maiarli, ki je prijavila njegovo izginitev. Na osnovi njene izpovedi in ugotovitev znanstvenega laboratorija je policija zaključila, da gre za samomor.

Poskus samomora

Zastrupiti se je hotela, vsaj tako izjavlja njen mož, 50-letna gospodinja Giuditta Utzeri iz Ul. Pascoli 16. Nesrečno ženo so sprejeli na 3. oddelku bolnice zaradi krčev in zastrupljenja včeraj okrog 12. ure.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 17, najnižja 10.7, ob 17. uri 16.2 stopinje, zračni tlak 1018.1 stanoviten, veter 3 km na uro severnik, vlaga 78 odst., padavine 0.2 mm, nebo 5 desetin pooblačeno, morje lahno razgibano, temperatura morja 15.6 stopinje.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Alla Maddalena, Ul. dell'Istria 43; Pizzul Cignola, Korzo 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Harabaglia v Barkovljah; Nicoli v Skednju.

ZOBOZDRAVNISKI AMBULATORIJ
Dr. A. M. Sancin
zobozdravnik-kirurg
Ustne in zobne bolezni, zobne proteze.
Sprejema od 10. do 12. in od 15. do 19. ure.
Ulica Torrebianca 43-II. (vogal z Ul. Carducci) tel. 37-118

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V nedeljo 23. t. m. ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»
Ferdinand Roger:
3 + ena

PROSVETNO DRUŠTVO
„IVAN CANKAR"

Danes 21. oktobra ob 20. uri v dvorani v Ulici Montecchi št. 6
Ferdinand Roger:
3 + ena
Izvaja SNG

Razstava umetniških del
MILKA BAMBIČA
bo odprta v mali dvorani na stadionu «I. MAJ» do nedelje. 23. t. m. vsak dan od 11. do 13. ure in od 16. do 21. ure.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo «S. Škamperle» javlja, da bo dne 26.X.1955 ob 20. uri VIII. redni občni zbor v društvenih prostorih na stadionu «Prvi maj» - Vrdelska cesta 7.

Seja izvršnega odbora Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo danes 21. t. m. ob 20. uri na sedežu v Ul. Roma 15.

KINO

Rossetti. 15.00: «Marcellino pan y vino», Pablito Calvo.
Excelsior. 15.00: «Orli v neskončnosti», J. Stewart, J. Allyson.
Fenice. 15.00: «Žena z reke», Sophia Loren.
Nazionale. 15.00: «Canaris», O. E. Hasse, Adrian Hoven.
Filodrammatico. 16.00: «Irski upornik», Rock Hudson, Barbara Rush.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.00: «Karaibski ciklon», R. Newton, K. Taylor.
Astra Rojan. 16.00: «Jako čudni podvigi Pluta, Pippa in Paperina».
Capitol. 15.30: «Saitan, puščavski vrag», Pedro Armendariz, A. M. Sandri.
Cristallo. 15.00: «Marcellino pan y vino», Pablito Calvo.
Grattacielo. 16.00: «Zadnjih 5 minut», Vittorio De Sica, Linda Darnell, Peppino De Filippo.
Alabarda. 16.00: «Obupno slovo», Massimo Girotti, Lisa Bourdin.
Ariston. 16.00: «Cesarske vijolice», Luis Mariano, Carmen Sevilla.
Armonia. 15.00: «Upornik na Javi», Mac Murray.
Aurora. 16.00: «Frou-Frou», D. Robin, G. Cervi.
Garibaldi. 16.00: «Tiho... streljajo», F. Constantina.
Ideale. 16.00: «Rop stoletja», Tony Curtis, Julie Adams.
Impero. 16.00: «Kardinal Lambertini», Nadia Gray, G. Cervi.
Italia. 16.00: «Razsvečeni duhovnik», Pierre Fresnay.
S. Marco. 16.00: «Otroci stoletja», Dean Martin in Jenny Lewis.
Kino ob morju. 16.00: «Cutnost», Alida Valli in Farley Granger.
Moderno. 16.00: «Polnoč je, dr. Schweitzer», Pierre Fresnay in Raimond Roullean.
Savona. 15.30: «Dekle z dežele», William Holden, Bing Crosby.
Viale. 16.00: «Veseli popotniki», Stan Laurel in Oliver Hardy.
Vittorio Veneto. 16.00: «Zoo stekla», J. Wyman, K. Douglas.
Azzurro. 16.00: «Plesala je samo poletje». Prepovedano mladini izpod 16 let.
Belvedere. 15.00: «Mojih 6 ljubimcev», M. Mitchell.
Marconi. 16.00: «Sirota iz getta», F. Marzi in R. Baldini.
Massimo. 16.00: «Človeška zver», Glenn Ford, Gloria Grahame. Mladoletnim prepovedano.
Novo cine. 16.00: «Mogambo», C. Gable, Ava Gardner.
Odeon. 16.00: «Zdravnik norcev», Totò.
Radio. 16.00: «Gladiatorji», Victor Mature, Suzan Hayward.
Venezia. 15.30: «Patrulja rdečih jopičev», J. Craig.
Skedenj. 18.00: «Smer Zemlja».
Kino na Opčinah. 18.00: «Brezno prekletih».

RADIO

PETEK, 21. oktobra 1955

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Iz tehničnega sveta; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Operetni motivi; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Mozart: Koncert v d-molu; 18.30 Začarane police; 18.40 Ritmične popevke; 19.00 Smetana: Iz čeških logov in gajev; 19.15 Šola in vzgoja; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Melodije iz filmov; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.15 Ciganske arije; 21.30 Vokalni kvintet; 21.50 Orgle Hammond; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti; 22.15 Čajkovski: Simfonija št. 6; 23.03 Uspavanke.

TRST I.

11.30 Igra pianist Tony Lenzi; 11.45 Vokalna komorna glasba; 16.45 Igra napolitanski orkester; 17.30 Koncert pianistke Eme Contestabile; 21.00 Simfonični koncert, dirigira Nino Sanzogno.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30 19.30 in 23.30
Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00

6.00 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.30 Za naše žene; 11.00 Šolska ura: Pozdravljeni v novem šolskem letu; 11.30 Otroške pesmi: 11.50 Jakov Gotovac: Simfonijsko kolo; 14.45 Poje tolminski mladinski oktet iz Tolmina; 17.15 Glasbeni mozaik; 18.00 Iz delavskega sveta; 18.30 Poulične popevke; 19.15 Sport; 20.00 Glasbeni utrinki z orkestrom Mantovani; 20.40 Narodne pesmi iz Bosne; 21.00 Melodije znanih filmov; 21.30 Mali skladateljski portreti: Franz Liszt - virtuoz, skladatelj in človek (s komentarjem): 22.30 Za ples.

SLOVENIJA

327.1 m. 202.1 m. 212.4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00.
11.00 Radijski koledar; 11.05 Gospodinjski nasveti; 11.15 Melodije iz operet in glasbenih revij; 11.45 Andersen: Svinčeni vojak; 12.00 Domače napeve izvajata Mariborski pihalni ansambel in Martin Malovrh s harmoniko; 12.40 Nekaj italijanskih, francoskih in ameriških popevk; 13.30 G. Bizet: Odlomki iz opere «Carmen»; 15.15 Zabavna glasba; 15.30 Utrinki iz literature - Alberto Moravia: Tarzan Maščevalec; 15.45 Poje Ljubljanski komorni zbor; 16.00 Modni kotiček; 16.10 Popoldanski simfonični koncert; 18.15 Slovenske narodne pesmi pojeta dueta Lesjak-Kovčar in Filiplič-Ložarjeva; 18.50 V tričetrtinskem taktu; 20.15 Konstantin Brailoiou: Glasba narodov sveta, II.: Nemška Švica; 21.20 Igra plesni orkester radia Ljubljana; 21.40 Filmske melodije.

TELEVIZIJA

17.30 Karikature G. Verdija; 20.30 Vesti; 21.00 A. De Stefani in D. H. Cecchini: «Zdravnik in blaznica», komedija.

Oglasni oddelek
TRST
Ul. sv Frančiška 20/III
tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in druge od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

ADRIA EXPRESS
Ul. Cicerone 4 - tel. 29243
Predstavništvo za Radensko Slatino, Rogaško Slatino in Dobrno
Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za Jugoslavijo
IZLETI
Prodaja voznih listkov za avtobuse:
Milano, dnevni odhodi ob 21
Genova, poned., sreda in petek ob 21
Como - Chiasso, torek, četrtek, sobota in nedelja ob 21
Videm (Udine), dnevni odhodi ob 6.30, 7.30 in 8.30.
Belluno, dnevni odhodi ob 6.30
Treviso, dnevni odhodi ob 8.30

SKLEP ZDRUŽENJ, KI SO VČLANJENA V KOORDINACIJSKEM ODBORU

Tržaška zbornica za trgovino in industrijo ne zastopa več 13.000 malih in srednjih podjetij

Odstop svetovalcev in članov tehničnih komisij, ki so zastopali Združenje obrtnikov, Federacijo male in srednje industrije, Združenji malih trgovcev in trgovcev na drobno, Združenje mesarjev, Združenje pekov in Združenje lastnikov javnih lokalov v trgovinski zbornici

Koordinacijski odbor srednjih in malih podjetij, ki predstavlja 13.000 tržaških podjetij, je sinoči soglasno sprejel resolucijo v zvezi z zadnjim sestankom predsedstva, odbora in konzulte trgovinske zbornice, na katerem je bila vodstvu izglasovana znana «zaupnica». Združenja, ki so zastopana v Koordinacijskem odboru poudarjajo, da je bilo nekaj dni pred sestankom na trgovinski zbornici rečeno, da bo vladni komisar v najkrajšem času imenoval novo predsedstvo in nov odbor trgovinske zbornice, da bo zamenjal tudi sedanjega predsednika ter da bo na njegovo mesto imenoval osebo, ki naj bi odgovarjala željam tudi srednjih in malih podjetij. Hkrati pa naj bi v predsedstvo trgovinske zbornice vključili tudi predstavnike Federacije srednje in male industrije ter Združenja trgovcev na drobno.

V zvezi s temi zagotovili, poudarja resolucija, so predstavniki združenj srednjih in malih podjetij in predstavniki drugih kategorij, ki zahtevajo ustanovitev proste cone, v dobri veri glasovali za predloženo «zaupnico», ker so smatrali, da je bil to zgolj vljudnostni akt do kap. Cosulicha, ki zapušča vodstvo trgovinske zbornice. Dan po sestanku pa so se v tisku in drugih krogih pojavile vesti, češ da je izglasovanje «zaupnice» pomenilo potrditev sedanjega vodstva trgovinske zbornice in hkrati tudi obsodbo onih, ki zahtevajo ustanovitev proste cone.

«Podpisana združenja», nadaljuje resolucija, «priznavamo, da so naši predstavniki s čutom odgovornosti glasovali za zaupnico. Smatramo pa za svojo dolžnost poudariti nujnost čimprejšnje obnovitve odgovornih mest v vodstvu trgovinske zbornice, da se omogoči najvišjemu mestnemu gospodarskemu predstavništvu ponovno pridobiti zaupanje vseh mestnih gospodarskih kategorij, ker samo tako bo trgovinska zbornica vršila svoje poslanstvo v korist tržaškega gospodarstva.

Podpisana združenja so vzela na znanje odstop svojih svetovalcev in članov tehničnih komisij trgovinske zbornice in se zato smatrajo, da niso več zastopana v trgovinski zbornici.

Podpisana združenja izjavljajo, da bodo v imenu vseh podjetij, ki jih zastopajo s še večjo odločnostjo nadaljevala začeto akcijo, da dosežejo od vlade izvedbo osnovnih gospodarskih ukrepov med katerimi je tudi prosta cona, ki so nujni za obnovo in napredek tržaškega gospodarstva».

Gornjo resolucijo so podpisala naslednja združenja: Združenje obrtnikov, Federacija srednje in male industrije, Združenje trgovcev na drobno, Združenje mesarjev, Združenje pekov, Združenje lastnikov javnih lokalov in Združenje malih trgovcev.

Stališče Koordinacijskega odbora do vodstva trgovinske zbornice, ki je na tak način izigralo zaupanje svojih svetovalcev, je dovolj jasno in potrjuje to, kar se že več časa v mestu govori: da hočejo člani sedanjega vodstva z vsemi sredstvi obdržati stolčke na katerih sedijo že toliko let, kljub temu, da velik del gospodarskih združenj in ustanov zahteva obnovitev vodstva, ker je sedanje vodstvo dokazalo, da ne zna braniti interesov mestnega gospodarstva.

Ostale vesti iz tržaške kronike na 4. strani.

Zaprt poštni urad v Drevoredu Miramare

Pokrajinsko poštno ravnateljstvo opozarja, da bo zaradi nujnih obnovitvenih del poštni urad v Drevoredu Miramar 35 zaprt jutri, v soboto 22. t. m. Uradne posle bo prevzela glavna pošta.

Opozorilo ACEGAT

Uprava občinskega podjetja ACEGAT opozarja občinstvo na bližnji zimski čas in svetuje tistim, ki imajo plinsko napeljavo, naj jo pravočasno očistijo, kar bo v njihovo lastno korist. Ob tej priliki uprava ACEGAT sporoča, da kdor hoče, se lahko obrne za čiščenje na ACEGAT in da so še vedno v veljavi olajšave. Potrošniki si namreč lahko po upravi podjetja preskrbijo privatnega inštalaterja za čiščenje naprave; podjetje si prevzame del stroškov, ostali del (1200 lir) pa je plačljiv v 12 obrokih.

POROČILO ZDRAVSTVENEGA OBČINSKEGA URADA

Zdravstveno stanje Tržačanov v preteklem mesecu zadovoljivo

Zopet nekaj več rojstev kot smrti - Šolski zdravniki pregledali skupno 10.274 učencev - Delo veterinarjev

Zdravstveni in higienski urad sporoča, da se je v septembru v tržaški občini rodilo 215 otrok, 6 je bilo mrtvorojenih, umrlo pa je 206 oseb. Tržaška občina beleži torej spet pičel naravni prirastek. Zdravstveno stanje prebivalstva je bilo dokaj zadovoljivo; zabeležili so namreč 6 primerov davice, 51 primerov škrlatinke, 18 primerov tifusne mrzlice, 10 primerov ošpic, 46 primerov noric, 4 primere otroške paralize a.a., 2 primera tetanusa, in 1 primer trahome.

V zdravniških ambulantah se je predstavilo 10.004 oseb k zdravniškemu pregledu, medtem ko so zdravniki obiskali na domu 305 oseb. Bolničarke so nudile pomoč 6.567 osebam. V predzakonski posvetovalnici so se prvič predstavile 4 osebe, ponovno pa 5 oseb.

Organi higienskega komisariata so izvršili 417 inšpekcij, pri čemer so ugotovili 755 nepravilnosti ter zaradi tega sestavili 504 zapisnikov. V raznih lokalih, trgovinah in na trgih so vzeli za pregled 410 vzorcev; zaplenili so 208 kg svežih rib, 178 kg rakov in školjk, 50 kg sladoleda, 10.771 kg svežega sadja, 4.550 kg povrtnine, 11 kg testenin, 2 kg suhega sadja in samo 2 litra vina.

Razkuževalni zavod je razkužil 106 zasebnih stanovanj v mestu, 45 v predmestju in 2 v okoliških vaseh, 300 učilnic, 3 javne urade, 12 taksijev in 20 beguncev. Zastrupili so 504 podgan in jih polovili 296.

Šolski zdravniki so pregledali 111 učilnic v osnovnih šolah, 35 učilnic v otroških vrtcih in 10.274 učencev. Zaradi nalezljivih bolezni so odstranili 8 učencev, ponovno pa so pregledali 334 učencev. V nevropsihopedagoški posvetovalnici so pregledali 42 otrok, od katerih so jih 10 poslali na pregled šolski zdravniki, 7 pa starši sami.

V preteklem mesecu so veterinarji pregledali v Ul. Colonia 3.617 glav zaklane živine, 24.724 kosov perutnine in 17.642 zajcev. V občinski klavnici so pregledali 60 glav živine, v klavnici na Opčinah pa 447 kg mesa. V klavnici pri Sv. Soboti so zaklali 113 glav, na Opčinah 119 glav, medtem ko so zasebniki zaklali 65 glav živine.

V glavni ribarnici so pregledali 303.738 kg rib, 88.823 kg školjk in 10.186 kg rakov. Skupno so zaplenili 371 kg raznih rib.

Povprečna dnevna uporaba vode je v septembru dosegla 87.475 kub. metrov. Omenimo naj še, da so v septembru ogrizli psi, mačke in ena veverica skupno 40 oseb.

Trolejbus proge «5» po Ul. XXX. oktobra

V kratkem bo spremenjena trolejbusna proga št. 5. Pred dnevi so namreč začeli z deli za žično napeljavo po Ul. Dante in Ul. XXX. oktobra ter za priključitev od Trga Oberdan do Ul. Commerciale. Progo št. 5 bodo tako povezali na obe strani s Korzom in Ul. Commerciale in bo odpadel prevoz po Ul. S. Spiridione in Ul. Filzi. Popolnoma bodo obnovili cestni tlak Ul. Filzi in bo zaradi tega spremenjena tudi avtobusna proga št. 28.

Pravijo tudi, da bo predpisana enosmerna vožnja po Ul. Dante in Ul. XXX. oktobra ter po Ul. S. Spiridione in Ul. Filzi zaradi velikega prometa v tem delu mesta.

Volitve v Tržaški konopljarni

V ponedeljek od 10. do 14.30 ure bodo v Tržaški konopljarni volitve tovarniškega odbora, ki je sestavljen iz 4 članov in 1 uradnika. V podjetju je zaposlenih 270 delavcev, delavk in uradnikov.

Nova znamka

Od 21. t. m. naprej bo v prodaji pri vseh poštnih uradih nova znamka za 25 lir, ki bo v veljavi do 31. decembra 1956. Znamko so izdali ob priliki proslav stoletnice strokovnega šolstva v Italiji.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 20. oktobra 1955 se je v Trstu rodilo 10 otrok, porok je bilo 10, umrlo pa je 10 oseb.

POROČILI SO SE: kotlar Vasil Dincev in delavka Kostadinka Evlogiev, mehanik Peter German in šivilja Olga Benčina, zobotehnik Giorgio Caser in baristka Silvia Iaschi, strojevodja Francesco Borne in šivilja Silva Stella, mizar Guerrino Janežič in uradnica Nives Maccari, stavec Mario Bordini in tiskarka Maria Ottaviani, pomorščak Luigi Sportiello in gospodinja Maria Iannuzzi, knjigovodja Carlo Benedetto in knjigovodkinja Annamaria Orsini, električar Giorgio Grego in zoboteh. asistentka Salvina Moratto, uradnik Giorgio Cosimi in gospodinja Silvia Bronzatto.

UMRLI SO: 90-letna Santina Perego, 46-letni Josip Kamovec, 69-letni Carlo Lussi, 71-letna Pierina Curto vd. Hollesch, 63-letni Francesco Bevilacqua, 78-letna Virginija Basić vd. Godina, 55-letni Alojz Pertot, 20-letna Maria Contento, 69-letni Ivan Gerlanc, 77-letni Ottocaro Postelli.

ŠE NEKAJ PODATKOV O SKUPNIH VOLILNIH IZIDIH V CRDA

Za Delavsko zvezo glasovalo 52,6 odstotka za Zbornico pa 47,4 odst. delavcev in uradnikov

Volitve tovarniških odborov v CRDA so se končale in si je mogoče ustvariti o njihovi izidih dokončno sliko. Če seštejemo sedeže, ki sta jih dobili sindikalni organizaciji v vseh treh velikih obratih, to je v ladjedelnicah Sv. Marka in Sv. Roka, v Tovarni strojev in na glavnem ravnateljstvu CRDA, tedaj vidimo, da je njihovo sorazmerje naravnost obratno, ker je imela Delavska zveza skupno 18 sedežev, Delavska zbornica pa 14. Sedaj pa ima Delavska zbornica skupno 18 sedežev in Delavska zveza samo 14. Na podlagi tega računa je predvčerajšnjim neki tržaški dnevnik napisal, da je Delavska zbornica v CRDA v večini, kar pa ni točno.

Najlaže se o zgrešenosti tega računa prepričamo, če seštejemo vse glasove delavcev in uradnikov v vseh obratih in na glavnem ravnateljstvu ter ne tej podlagi ugotovimo odstotke, ki sta jih dosegli obe sindikalni organizaciji. Pri tem pa ne bi imeli prave slike, ker bi imeli le odstotke glasov ne pa volivcev, ki so te glasove oddali. Glasovi se namreč v Trstu računajo tako, da se število veljavnih glasovnic pomnoži s številom kandidatov, ki so dobili preferenčni glas. Če bi preprosto sešteli število glasov, ki so jih delavci in uradniki oddali sindikalnima organizacijama, tedaj bi bil račun pristranski, in sicer v korist Delavski zvezi. Zato se najbolj približamo točnemu računu, če s precejšnjo natančnostjo ugotovimo, koliko delavcev in uradnikov je glasovalo za vsako sindikalno organizacijo, pri čemer se možnost pomot zniža na minimum.

Na podlagi tega računa ugotovimo, da je v vseh obratih CRDA glasovalo za Delavsko zvezo 2.799 delavcev to je 62,7 odstotka in za Delavsko zbornico 1.667 delavcev, to je 37,3 odstotka. Uradnikov pa je glasovalo 132, to je 11.9 odstotka za Delavsko zvezo in 980, to je 88.1 odstotka za Delavsko zbornico. Iz tega se vidi, da je Delavska zveza v veliki premoči med delavci, Delavska zbornica pa še v mnogo večji premoči med uradniki. Če pa seštejemo delavce in uradnike, vidimo, da je glasovalo za Delavsko zvezo 2.931 za Delavsko zbornico pa 2.647 delavcev in uradnikov, kar pomeni, da je jih je glasovalo za Delavsko zvezo 52,6 odstotka, za Delavsko zbornico pa 47,4 odstotka. Tudi v tem primeru je Delavska zveza še vedno v večini in ne predstavlja število sedežev realne slike o odnosih sil.

Marsikomu se bo zdelo to zelo čudno, toda do teh rezultatov privede volilni mehanizem. Tako imajo na primer uradniki na glavnem ravnateljstvu, ki jih je skupno 253, kar 4 predstavnike, medtem ko ima 2480 delavcev Sv. Marka samo 9 predstavnikov, to je vsak član odbora na glavnem ravnateljstvu predstavlja samo 63 uradnikov, vsak član tovarniškega odbora v Sv. Marku pa 275 delavcev. Toda tudi za uradnike ne velja v vseh obratih enak kvocient. Kot smo že dejali ima 253 uradnikov na ravnateljstvu 4 predstavnike, 517 uradnikov ladjedelnice Sv. Marka pa samo 2. To so glavni vzroki, da skupno število sedežev v tovarniških odborih v CRDA ne izraža resničnega razmerja sil. Te številke pa vsekakor kažejo, da je Delavska zbornica v primeri s prejšnjimi volitvami napredovala. Ni pa dosegla večine, kar je bil vsekakor njen cilj, niti če upoštevamo glasove uradnikov, ki jih je skoraj 9 desetih glasovala zanjo.

NOVI NEDEMOKRATIČNI DAVČNI UKREPI

Povišanje cene za sol in kavo bo prizadelo v prvi vrsti malega potrošnika

V našem časopisu smo že večkrat pisali o raznih vladnih ukrepih na davčnem področju, ki so vsakokrat še poostrili že tako dovolj težke življenjske okoliščine večine prebivalstva, in rekli, da bi že bil enkrat čas prenehati s politiko, ki v tem pogledu vse preveč očitno ščiti interese premožnih in najpremožnejših slojev, hkrati pa vsa bremena nalaga na pleča onih, ki doma že nimajo več kaj dati. Zdi pa se, da se odgovorni državni organi ter institucije ne zmenijo preveč niti za nevarno naraščanje nezadovoljstva med množicami potrošnikov, kaj šele da bi upoštevali opozorila in upravičene kritike naprednejšega časopisja, dasi bi bilo zelo pametno, ko bi jih.

Torej vlada se je odločila, da je enkrat preizkuša doslej že nič kolikokrat preizkušano potrpežljivost majhnih in srednjih potrošnikov s tem, da zviša ceno soli in davka na kavo. S tem ukrepom naj bi prišla do nekaj potrebnih milijard (menda za povišanje plač profesorjem), ki do njih baje ni mogla drugače priti kot prav na ta način.

Lahko si mislimo, kako se lahko tak ukrep sprejeli sto in sto tisoči najskromnejših potrošnikov, katerih življenjska raven se je prav na osnovi takih ukrepov leto za letom nižala. Če k temu prištejemo še zavest, ki jo ti imajo, da se z zaporednim višanjem vseh mogočih neposrednih davkov do skrajnosti izžemajo, medtem ko ostajajo skoraj nedotaknjeni ogromni kapitali agrarnih in finančno-industrijskih slojev, katerih bi se na osnovi ustreznega povišanja tako imenovanega posrednega davka pravtako in brez večjega napora odvzela že omenjena, a tudi druga državi potrebna sredstva, če torej upoštevamo to, potem se ne smemo čuditi, če bi taki in podobni vladni ukrepi mogli nekega dne privesti do skrajno nezaželenih posledic. Vse preveč očitna razlika v ravnovesju med neposrednim ter posrednim načinom obdavčevanja, razlika, ki nasprotuje tudi ustavnim določilom o tozadevnem progresivnem kriteriju, bi naposled nujno morala upravičiti prav v takem smislu. Tega si morajo biti odločilni činitelji na jasnem, če hočejo državljani več ali manj svojih dolžnosti, a svojih pravic.

Posebno nepopularen in nesimpatičen je pri tem način, kako si je vlada hotela zagotoviti potrebna sredstva, kakor tudi to, da se je tega lotila prav v času, ko so cene tudi nasploh v stalnem naraščanju. Glede na to je treba namreč pripomniti, da gre pri dvigu cene soli in kave — posebno velja to za sol — za podražitev osnovnega potrošnega blaga, katerega konzumu se ni moč odpovedati, ker sodi med osnovne življenjske potrebščine. V tem primeru se potemtakem ni moč zanašati na štednjo, s čimer je vlada tudi računala, ko se je odločila za omenjene ukrepe, hoteč si tako zagotoviti predvideno vsoto. S tem pa so bili izredno težko prizadeti osnovni življenjski interesi najsiromašnejših slojev, posebno siromašnih kmečkih družin v južnih pokrajinah, ki se povečini hranijo z vloženimi slanimi oljkami, prekajenim svinjskim in govejim mesom, slano ribo, vloženimi paradižniki, sirom in še nekaterimi prehrambenimi predmeti, za katerih izdelavo so potrebne precejšnje količine soli.

Poudarimo še enkrat, da bi se isti finančni učinek lahko dosegel tudi tako, če bi se na pr. komaj opazno dvignil davek na kapital delniških družb, pri čemer bi niti ne bilo potrebno, da bi se to nanašalo na vse, ampak samo na največje družbe. Toda, ko je šlo za to, ali naj se novo breme zvali na ramena premožnejših ali siromašnejših slojev, se je vlada še enkrat odločila, naj ga nosijo ti zadnji. Temu se seveda ni čuditi, ker ni nobena tajna, katerega razreda interese ta vlada zastopa in ščiti, vsekakor pa je značilna njena politična kratkovidnost, saj bi se, če ne zaradi drugega, takšnih ukrepov ne smela lotiti že zaradi tega, ker stojimo neposredno pred upravnimi volitvami. Težko je pričakovati od povprečnega italijanskega volivca, da bi se ob tej priliki zavzel za kandidate tiste večinske stranke, katere današnji vladni predstavniki mu še soli ne privoščijo.

Zares, ko gre za sol, so nevolja in kritike povsem upravičene, bo kdo rekel, toda ne tako tudi, kar zadeva kavo. Po mnenju takih bi potemtakem kava predstavljala luksuzni potrošni predmet, ki naj si ga privoščijo samo premožnejši. Take pripombe so brez osnove, ker se ve, da je danes kava pravtako blago široke potrošnje, če ne na podeželju, med kmečkim prebivalstvom, pa prav gotovo v mestu. S povišanjem davka na kavo, se pravi z njeno podražitvijo, bodo v prvi vrsti občutno prizadeti tisoči obrtnikov, delavcev in nameščencev, ki predstavlja danes zanje kava resnično potrebo, ne pa nepotrebni luksus, kot to trde tisti, ki menijo, da bi si kavo smeli privoščiti samo «boljši» ljudje.

S tem v zvezi bi šlo pripomniti še nekaj. Lahko rečemo, da je nastopil čas, ko bi bilo treba spremeniti ves režim, odnosno sistem uvažanja in distribucije tega artikla. Doslej je bilo to v rokah nekaj oseb, ki so v tem pogledu imele monopolen položaj, a na osnovi tega so si samo v lanskem letu zagotovile pri kilogramu nepražene kave nič manj kot 500 lir čistega dobička. Kaj bi bilo potemtakem treba storiti, da bi se kava ne le ne podražila, marveč lahko celo pocenila? Samo to: uvoz in distribucijo kave naj bi prevzela država. S tem bi zadovoljila večino prebivalstva, hkrati pa bi si še zagotovila dohodek, ki bi celo presegel vsoto 15 milijard lir, ki jo vlada upa doseči s povečanjem davka na ta artikel.

Predvideva se tudi povečanje taks na metan in mazilna olja. Brez dvoma predstavlja tudi to ukrep, ki gre na škodo narodnega gospodarstva in s tem tudi na škodo posameznega potrošnika. Metan predstavlja nov vir nacionalnega bogastva, ki bi ga bilo treba izkoriščati za dvig splošne življenjske ravni. Vlada pa ne misli tako, vsaj zdi se, da ne, ker bi v nasprotnem primeru ne skušala, kot se domneva, z novimi taksami iztrgati državni ustanovi za goriva (ENI) 5—6 milijard, ki bi jih ta lahko uporabila za raziskovanje ter izkoriščanje metanovih in petrolejskih ležišč.

V splošnem lahko rečemo, da so vsa ta nova bremena popolnoma brez potrebe, da jih ni moč opravičiti z nobenim argumentom, ker bi se vsa potrebna sredstva, če bi hotela vlada voditi le nekoliko bolj trezno in demokratično politiko, lahko našla drugje. Poleg drugega tudi tako, da bi se zmanjšali stroški za vojsko, policijo in druge bolj ali manj nepotrebne, ker neproduktivne ustanove, ki je njihov današnji obseg, posebno v novih mednarodnih okoliščinah, močno pretiran.

«Risorgimento socialista» od 15. t. m. prinaša gornjo vinjeto, ki zgovorno ponazarja metode, ki so jih nekateri industrijci uvedli v notranje tovarniško življenje

TEŽAVNA JE POT DO ENOTNOSTI SINDIKALNEGA GIBANJA

O volitvah v tovarniške odbore v velikem milanskem podjetju "Pirelli"

CGIL je sicer obdržala večino, v primeri z lanskim letom pa je nazadovala od 66,5 na 58,5 odstotka skupnega števila volivcev

Italijansko delavstvo je z velikim zanimanjem pričakovalo izide volitev v tovarniške odbore v tovarni «Pirelli» v Milanu. Ker zaposluje ta tovarna okoli 14.000 delavcev in nameščencev, je bilo zanimanje delavcev za volitve popolnoma upravičeno, zlasti če pomislimo, da je CGIL v večjem številu velikih industrijskih podjetij v Severni Italiji močno nazadovala in bila potisnjena v manjšino. Spomnimo se le volitev v podjetjih «Fiat» v Turinu, «Falck» v Sesto San Giovanni pri Milanu in v tržiških ladjedelnicah!

Volitve v podjetju «Pirelli» so bile zato za delavce nekako merilo, ki naj bi pokazalo, ali si je CGIL od hudih udarcev opomogla, ali pa drsi še nadalje naglo navzdol. Rezultate je seveda vsaka sindikalna organizacija oziroma stranka tolmačila po svoje, tako da so vse te organizacije trdile, da so zmagale, pri čemer je seveda važno, s kakšnega gledišča so jih ocenjevale, ker številk ni mogoče spreminjati.

CGIL je prikazala izid volitev kot «sijajno» zmago, ker je glasovalo zanjo 68.2 odst. delavcev, medtem ko je glasovalo za CISL 2.050 delavcev ali 20.1 odst. in za UIL 1197 delavcev ali 11.1 odstotka. V primerjavi z volitvami leta 1954 se je število glasov, oddanih za CGIL, celo zvišalo za 261 enot. Kljub temu pa se je odstotek glasov CGIL med delavci znižal od 74.1 na 68.2, odstotek CISL in UIL pa zvišal od 18.5 na 20.1, oziroma od 7.4 na 11.8. To pa se je zgodilo, ker se je število volivcev med delavci zvišalo, kar je šlo v korist «svobodnima» sindikalnima organizacijama.

Med uradniki je CGIL močneje nazadovala, in sicer od 34 odst. vseh glasov leta 1954 na 24.5 odstotka letos. CISL je ohranila iste odstotke, in sicer 434.8, UIL pa je zvišala svoje odstotke od 22.2 na 31.7.

Če seštejemo glasove delavcev in uradnikov, tedaj ugotovimo, da je CGIL nazadovala od 66.5 odstotka skupnega števila volivcev na 58.5 odst., medtem ko sta dobili CISL 25.4 odst. vseh glasov teh rezultatov je dobila CGIL delavcev in uradnikov, UIL v novem tovarniškem odboru, pa 16.10 odstotka. Na osnovi skupno 9 sedežev, CISL 4, oziroma notranji komisiji, UIL pa 2. CGIL je torej v primerjavi z zadnjimi volitvami zgubila 1 sedež. Vsekakor pa je med delavci ohranila nad dve tretjini glasov in precejšnjo večino, tudi če seštejemo glasove delavcev in uradnikov.

Vsak bralec se bo vprašal, kako morejo potemtakem vsi sindikati peti slavo rezultatom. CGIL se pač spominja rezultatov v omenjenih in v drugih severnoitalijanskih industrijskih podjetjih in z zadovoljstvom ugotavlja, da se v tovarni «Pirelli» ni utrgal plaz delavskih glasov v korist «svobodnih» sindikatov, CISL in UIL pa ugotavljata, da sta nekoliko napredovali. Z raznih gledišč imajo vsi prav in bi se zato zdelo, da velja stara «resnica», da je resnica relativna. Če upoštevamo sedanji položaj na sindikalnem področju in tudi precejšnji pritisk delodajalcev v tovarnah, tedaj moramo ugotoviti, da je izid volitev v tem podjetju za CGIL vendarle uspeh, ki kaže, da je tej organizaciji le uspelo zavreti trajno znatno padanje glasov na volitvah notranjih komisij. Kako je CGIL to dosegla, ali je to posledica nove linije, ki jo je Di Vittorio nakazal na zasedanju izvršnega odbora CGIL 25. in 26. septembra in ali je to le trenuten ali pa trajen uspeh, bo pokazal nadaljnji razvoj sindikalnega gibanja, ker si po poročilih v listih in oceni sindikalnih organizacij, ki so nujno pristranske, ni mogoče ustvariti jasne in dokončne slike. Da pa je CGIL z rezultati zadovoljna, ni nobenega dvoma, ker so njeni voditelji pred volitvami stalno poudarjali pritisk delodajalcev, da bi imeli izgovor za morebiten poraz.

Nihče seveda ne postavlja tega pritiska v dvom, drugo pa je njegovo pretiravanje, kajti delodajalci so vedno bolj ali manj pritiskali na delavstvo, kar je bila pa objektivno vedno njihova vloga. Od razredne zavesti delavstva pa je bilo odvisno, koliko so nakane in pritisk delodajalcev uspevali. V tovarni «Pirelli» tudi ni bilo izjem. Tako je ravnateljstvo zahtevalo in doseglo, da so število volilnih sedežev povečali od 9 na 43, da bi laže nadzorovalo volitve, in je bilo število glasov na sedežih, kjer je bilo zelo malo volivcev, mnogo bolj v prid «svobodnim» sindikatom, kakor tam, kjer je bilo več volivcev in je bila kontrola težja. Ravnateljstvo podjetja je tudi odpustilo večje število najbolj borbenih članov prejšnjih tovarniških odborov, kar je pač moralo tudi nujno vplivati na razpoloženje volivcev.

Sam Secchia pa pravi v uvodniku o teh volitvah, objavljenem v «l'Unità», da ti uspehi ne smejo uspavati delavcev, da jih ne smejo precenjevati ter da se morajo zavedati, da je treba še mnogo naporov, da se okrepi enotnost delavcev in da se spremeni sedanji položaj.

Ta ugotovitev je pravilna, toda vprašanje je, ali je iskrena in kam meri. Če bo CGIL potegnila iz rezultatov teh volitev pravilne zaključke in krenila na nova pota strpnosti, demokratičnosti in resnične enotnosti, tako da ne bo več neposredni izvajalec ukazov vodstva KPI, marveč razredna sindikalna organizacija, v kateri bo prostora za vse zavedne delavce, tedaj ne bo delni uspeh v tovarni «Pirelli» ostal izoliran, marveč bo odskočna deska za bodoče resnične zmage. To je iskrena želja vseh, ki jim je napredek resničnega razrednega gibanja pri srcu in ki so z zaskrbljenostjo sledili naraščanju moči industrijcev zaradi zgrešene politike vodstva sindikalne organizacije, katere članstvo je bilo objektivno vedno na razrednih in naprednih pozicijah. F. K

IZ SOVJETSKEGA UJETNIŠTVA SO SE VRNILE NOVE PRIČE HITLERJEVE SMRTI

Očitna protislovja med izjavami Hitlerjevega strežaja in pilota

Hitler ni bil nikak asket, ampak pravi ženskar - Njegovi dediči bodo morali verjetno še dolgo čakati na dediščino - Linge je osebno nesel Hitlerjevo truplo na vrt, kjer so ga sežgali

Za Mussolinija se je že v času njegovega življenja točno vedelo, da je tudi njegovo intimno življenje na precej nizki ravni in niti malo ni prikrival, da ima poleg svoje zakonske žene Rachele tudi svojo ljubico Claretto Petacci in verjetno tudi marsikatero drugo. Za Hitlerja pa je veljalo povsem drugačno mnenje, saj je njegovo «asketsko življenje» poleg njegove «skrbi za nemško ljudstvo» bilo eno najbolj učinkovitih gesel nacističnega propagandnega ministra. Toda po vojni, ko je Hitler svoje življenje končal, so prišle na dan vesti in dokazi, ki so postavili na laž vse Hitlerjevo asketstvo.

Še kot neznaten pleskar je živel na račun mlade trgovske pomočnice Jenny. Ko se je začela njegova zvezda vzpenjati, je presedlal k neki premožnejši gospej po imenu Bechenstein, ki mu je celo zgradila majhno vilo v Obersalzbergu. Pozneje je imel za ljubice vrsto igralk in filmskih zvezd, kot na primer Leni Riffenstahl, Olgo Tschechovo, Polo Negri, Renato Mueller, Jenny Jugo in Gito Alpar, ki jo je prevzel njenemu zakonskemu možu, filmskemu igralcu Gustavu Froehlichu. Ob koncu pa mu je ostala le Eva Braun, s katero se je poročil tik pred svojim koncem.

Ti podatki o Hitlerjevem zasebnem življenju prihajajo na dan šele sedaj, toliko let po njegovi smrti. V času njegove oblasti pa se ni nihče upal tega sploh omeniti. Če pa je danes znano, da je Hitler imel vrsto ljubic in če je znano, da se je tik pred svojim koncem celo poročil z Evo Braun, še danes ni znano, kako je ta mož končal svoje življenje. O tem vprašanju je bilo že mnogo domnev. O njegovem življenju in koncu so bili napravljeni že trije filmi in vendar se nemška sodna oblast še danes ukvarjajo s tem vprašanjem, ki je povezano z vprašanjem, komu naj prisodijo kot dediščino vse njegovo bogastvo. To vprašanje bi za razumnega človeka moralo biti sicer smešno, ker bi si nihče ne mogel misliti, da si bodo sodne oblasti še deset let po smrti tega zločinca belile glavo z zapuščino, ki si jo je naropal v času svoje vlade. Toda meščanska družba ima svoje formalne zakone, katerih se drži kot klop in temu je treba pripisati vse zanimanje, ki je s tem povezano. Zato bomo tu le registrirali nekaj podatkov, ki so s tem v zvezi.

Hitlerjev osebni strežaj Heinz Linge

Za Hitlerjevo dediščino, ki obstaja v kopici dragocenosti, hiš in gradov ter v večjih vsotah denarja, ki izhajajo od avtorske pravice za njegovi knjigi «Mein Kampf» in «Mein Leben», se potegujejo Hitlerjevi neposredni sorodniki, nadalje sorodniki Eve Braun in celo posamezni Hitlerjevi ožji prijatelji, ki utemeljujejo svoje zahteve na račun raznih Hitlerjevih obljub. Toda čeprav je očitno, da je Hitler svoje življenje končal v bunkerju kanclerjeve palače v Berlinu ob koncu aprila 1945, nima sodišče najmanjšega dokaza, da je on dejansko mrtev.

O Hitlerjevi smrti se je že mnogo pisalo, hkrati pa je bilo tudi mnogo domnev, da je tik pred polomom nacizma zbežal s posebno podmornico v Argentino ali celo v Antarktiko, kjer naj bi si bil že prej napravil primerno «domovanje». Hkrati so se razširile tudi podrobne vesti o njegovi dejanski smrti. O vsem tem se je pisalo tako v zapadnem, kakor tudi v sovjetskem tisku. Sovjetske vesti o tem so zbudile v svetu zelo močan odmev, ker je razumljivo, saj so Berlin zasedle sovjetske čete, ki so odpeljale s seboj precejšnje število neposrednih Hitlerjevih sodelavcev in ljudi, ki so s Hitlerjem živeli do zadnje ure. Ko so se pred kratkim vrnili iz Sovjetske zveze številni nacistični zločinci, ki jih je Sovjetska zveza izpustila iz ujetništva, je vprašanje Hitlerjeve smrti postalo ponovno aktualno.

Vsakdo je pričakoval, da bo stvar razjasnjena, čim bosta prišla v «svobodni svet» Hitlerjev osebni strežaj in osebni pilot. Nič čudnega torej, da so številni lovci senzacij pričakali ta dva junaka dneva z veliko nestrpnostjo in ju obsuli z neštetimi vprašanji, seveda o Hitlerjevi smrti. Toda pričakovanja se niso uresničila. Že prej smo rekli, da te vesti le registriramo, ker zares ni važno, če je Hitler umrl zadnjega aprila ali 2. maja in če je sploh umrl, saj je mnogo bolj važno to, da umre nacizem in tiste sile, ki so ga porodile, kakor pa njegov slučajni voditelj. Toda o tem ne bomo tu razpravljali, pač pa bomo ugotovili le nekaj protislovij v zvezi z izjavami Hitlerjevega osebnega pilota SS-ovskega generala Baura in njegovega osebnega strežaja Heinza Lingeja. Ta dva «junaka dneva», ki sta dolgo let živela v stalnem stiku s Hitlerjem, sta prišla leta 1945 v rusko ujetništvo. Ves čas njunega ujetništva sta bila stalno daleč drug od drugega in še celo v času njunih stikov s Hitlerjem nista nikoli srečala. Značilno za njiju in še bolj za ruske oblasti, ki so poznale njune stike s Hitlerjem, je to, da so ju ves čas ujetništva držale v različnih taboriščih. Poglejmo tedaj, kaj sta moža izjavila o Hitlerjevi smrti. SS-ovski general in Hitlerjev osebni pilot Baur je o Hitlerjevi smrti izjavil novinarjem, da mu je Hitler, tik preden se je ustrelil, ukazal, naj na vsak način reši Martina Bormanna in naj ga z letalom odpelje v Rechlin na Mecklenburško. Po Baurovi izjavi sta Bormann in on zapustila bunker in odšla na letališče v Stettinu, kjer ju je zalotilo bombardiranje ruske artiljerije. Baur naj bi bil pri tem močno ranjen, dočim je Bormanna verjetno ista granata ubila. Kot vidimo, Baur ni videl Hitlerja mrtvega, pa čeprav je odšel iz znanega bunkerja komaj 2. maja.

Druga priča, od katere se je pričakovala dokončna razjasnitev glede Hitlerjeve smrti, Hitlerjev osebni strežaj Linge pa je o tem izjavil takole: «Takoj po Hitlerjevi smrti, ki je napravil samomor 30. aprila zvečer, sem zapustil bunker skupno z Martinom Bormannom. V bližini mostu Weidemann sem ga izgubil iz vida.» Pozneje je Linge še dodal, da je videl Bormanna, kako je stopil v nemški tank vrste Tiger, ki ga je takoj nato zadela sovjetska granata in se je zato takoj vnel in zgorel.

Če primerjamo obe izjavi, vidimo, da je glavna osebnost njunih izjav dejansko Bormann, vendar je hkrati očitno tudi nesoglasje tako glede datuma samomora, kakor glede Bormanna samega. Baur zatrjuje, da je zapustil bunker 2. maja in da je on spremljal Bormanna, Linge pa pravi, da je Hitler napravil samomor 30. aprila zvečer in da je on odšel z Bormannom, ki ga je potem zadela v tanku Tiger ruska granata. Jasno je, da tu nekaj ne odgovarja resnici. In v zvezi s tem bi lahko napravili vrsto domnev, saj se same ponujajo: Rdeča armada je že obkolila Berlin, hkrati pa je bilo še možno, da se letalo dvigne.

Linge zatrjuje, da je Hitler napravil samomor zadnjega aprila zvečer, Baur pa ne daje nikakih datumov glede samomora, pač pa pravi, da mu je Hitler tik pred samomorom ukazal, naj takoj reši Bormanna. Kaj je torej Baur delal v tem peklu še dva dni? Ali nima Lange prav in se moti glede datuma, ali pa nima prav Baur. Toda Lange zatrjuje, da je sam nesel Hitlerjevo truplo na vrt, kjer so ga polili z bencinom in sežgali. Kako pa naj si razložimo to, da Baur o tem ni vedel ničesar, čeprav je ostal v bunkerju še dva dni?

Kot vidimo, so tu protislovja preveč očitna in vse kaže, da bodo morali Hitlerjevi dediči še precej časa čakati na dediščino. V kratkem se bo začelo sodišče v Berchtesgadenu ponovno ukvarjati s tem vprašanjem in tedaj bosta novi priči morali svoje izjave ponovno utemeljevati.

Ozadje razvoja tržaškega vprašanja leta 1945

PO TRUMANOVIH SPOMINIH

Letos januarja smo skušali osvetliti dogodke v Trstu maja in junija 1945 na osnovi beležk, ki jih navaja v tedanji angleški ministrski predsednik W. S. Churchill v šestem zvezku svojih Spominov, in smo poudarjali, da za dokončno oceno teh dogodkih manjkajo še razni drugi viri. Delno so to vrzel izpolnili sedaj v ameriških in italijanskih dnevnikih izhajajoči spomini prejšnjega ameriškega predsednika Trumana.

V glavnem se ujemajo s tem, kar je napisal Churchill, vendar prinašajo nekatere nove momente, ki so za presojo tedanjega položaja izredno važni.

Truman pravi, da je «Tito bil komunist, a da je s svojim komunizmom združil sklicevanje na goreč nacionalizem narodov ter da je v imenu jugoslovanskega nacionalizma zahteval važno pomorsko pristanišče Trst in obdajajočo ga Julijsko krajino.

Truman je vedel, da ima to ozemlje jezikovno mešano prebivalstvo: mesto Trst da je pretežno italijansko, a dežela okoli njega da je slovenska. Prav tako omenja, da so «slovenske in hrvatske kolonije tudi v obmejnih pokrajinah Avstrije, namreč na Koroškem in na Štajerskem, ter da pošilja Tito tja svoje čete, da bi jih tako zaaral za Jugoslavijo».

Ameriška vlada ni nikdar mislila na to, da bi Trst pripadel Jugoslaviji: takšno je bilo stališče Roosevelta in takšno je bilo tudi njegovo (Trumanovo) stališče. Toda Truman je skušal biti v tem pogledu skrajno previden, da se ne bi zapletel v balkanske spore. Kajti on je menil, da bi se dala politična situacija rešiti s tem, da bi Madžarska, Jugoslavija, Romunija in Bolgarija, kakor tudi Avstrija in Poljska, dobile vlade, ki bi jih izvolilo ljudstvo brez tujih vmešavanj.

«Churchill, pravi Truman, pa je nasprotno vedno stremel za tem, da ohrani britansko kontrolo nad Sredozemljem . . .» Čeprav se z njim v tem pogledu ni strinjal, vendar pripominja, da bi verjetno ravnal prav tako, ako bi bil na njegovem mestu.

To ostro stališče Churchilla izhaja iz Trumanovih spominov še izraziteje kakor iz Churchillovih.

Tako je Churchill že 27. aprila 1945 v kablogramu, naslovljenem Trumanu, s katerim je zahteval čimprejšnjo okupacijo Julijske krajine, poudarjal, da «juridičnega stališča Trsta ni težko določiti: dejanska posest je odtehtajoči precedens za dosego pravice».

General Aleksander je dobil tedaj nalog, da pripravi vojaško upravo v Julijski krajini. Uspešno izpeljavo tega načrta pa so pričakovali samo od sovjetskega sodelovanja. Zaradi tega so ZDA in Anglija skušale doseči tako sodelovanje in hkrati tudi pridobiti Jugoslavijo za ta načrt. Aleksandru pa je bilo rečeno, da «naj takoj izvede ta načrt, ako bi to zahtevala vojaška nujnost, tudi preden bi dosegli sovjetski in jugoslovanski pristanek».

Churchill je bil zadovoljen z načrtom samim, glede sovjetskega in jugoslovanskega pristanka pa je bil zelo skeptičen, kajti brzojavil je Trumanu, «da je blaznost misliti na to, da bi jugoslovanska vlada, za katero stoji sovjetska vlada, pristala na to, da bi Angleži in Američani prevzeli kontrolo nad Julijsko krajino, vključivši celo Reko».

V zvezi z nadaljnjim potekom je 11. maja Truman v kablogramu Churchillu uporabil primerjavo, ki jo je pozneje povzel Aleksander in ki je naravno zbudila veliko ogorčenje v Jugoslaviji in v Sovjetski zvezi. Telegrafiral mu je takole: «Bistvo problema je v tem, da-li se odločimo dovoliti svojim zaveznikom (v konkretnem primeru Jugoslaviji), da si samopašno prilaščajo zemlje in da izvajajo taktiko, ki preveč spominja na Hitlerja in Japonce.»

Kljub vsemu temu pa je Truman izjavil Churchillu, da on ne želi vojne z Jugoslavijo, razen v primeru, da bi Jugoslovani napadli Američane.

Glede vedenja sovjetske vlade v nadaljnjem razvoju tega vprašanja izvemo iz Trumanovih spominov mnogo več kakor iz Churchillovih. Tako nam Truman pove, da je 20. maja telegrafiral Stalinu takole:

«. . . Pravkar smo prejeli od maršala Tita docela nepovoljen odgovor, kajti on trdi, da njegova vlada noče ,oporekati pravice jugoslovanski vojski, ki drži ozemlje do Soče . . .' Mi ne moremo tega presojati samo kot navaden spor o italijansko-jugoslovanski meji, temveč kot prvenstven problem, ki prekucne miroljubno ureditev vsakega teritorialnega spora in ustanovitev stalnega miru v Evropi . . .»

Podoben telegram je poslal Stalinu tudi Churchill. Stalin je odgovoril Trumanu 23. maja in mu sporočil, da on podpira Titove zahteve ter da upa, da se bo spor zaključil s tem, da bodo Američani «sprejeli jugoslovansko stališče».

2. junija sta predstavnika ZDA in Anglije predložila skupno deklaracijo jugoslovanski vladi in kmalu nato, 9. junija, je bil v Beogradu podpisan sporazum, ki je upravno ločil Julijsko krajino v dva dela s tako imenovano Morganovo linijo. Zahodni del je prišel pod angloameriško, vzhodni pa pod jugoslovansko vojaško upravo.

Sovjetska vlada očitno s tem ni bila zadovoljna, kajti 21. junija je Stalin brzojavil Trumanu: «Ultimativni ton izjave, ki sta jo 2. junija predložila jugoslovanski vladi anglo-ameriška predstavnika, je presenetil sovjetsko vlado. Kako je mogoče misliti, da bi take metode dovedle do močnih pozitivnih rezultatov? Kakor doslej, še vedno upam, da bodo glede Trsta in Istre pravični jugoslovanski interesi izpolnjeni.»

Štiri dni nato je Truman Stalinu telegrafsko nadrobno orisal potek pogajanj in mu zagotavljal, da bodo vseh še visečih sporih lahko razpravljali na predvidenem prihodnjem sestanku velikih treh: Trumana, Churchilla in Stalina.

L. C.

Speleološke znamenitosti Sardinije

Sedmi speleološki kongres, ki so se ga udeležili zastopniki sedmih evropskih držav (Avstrije, Belgije, Francije, Nemčije, Jugoslavije, Švedske in Švice) se je vršil v Cagliariju na Sardiniji.

Zakaj so izbrali vprav Sardinijo? Razlog je v tem, da so najnovejša odkritja jamarjev ugotovila, da je Sardinija eno najbolj zanimivih področij speleološke dejavnosti in tovrstnega znanstvenega raziskovanja. V njenih jamah so namreč odkrili nova poglavja prirodoslovne vede, dogodke, ki so se odvijali pred stotinami milijonov let. Pomen najnovejših odkritij potrjujejo tudi nasledna dejstva: pred kratkim odkrita in še ne povsem raziskana «Jama morskega vola», dolga nad 4 km, je najdaljša v Italiji; v znani «Neptunovi jami» imamo največje italijansko podzemsko jezero (dolgo 130 m); jamo sv. Ivana moremo prevoziti v gumijastem čolnu, hkrati pa tudi po avtomobilski cesti, medtem ko so v jami pri Ispingoli našli največji stalatitsko-stalagmitski kapnik v Evropi.

V mnogih naravnih jamah najdemo zgradbe velike arheološke vrednosti, vklesane v živo skalo, kot na primer nuraško naselje Ulassai, tako imenovano grobnico Anghela Ruja, številne «grobove velikanov». V rudniku sv. Ivana pri Iglesiasu so pred nedavnim odkrili čudovito jamo sv. Barbare, s kristalno prevleko v obliki stebrov, zaves in grozdov.

Kongres je ovrgel zmotno mnenje, da gre pri jamarstvu le za šport ali modno zanešenjaštvo mladeničev, ki naj bi se iz dolgočasja spuščali v podzemske prepade. Jamarstvo je znanost, ki zanima geologijo, paleontologijo, idrologijo, meteorologijo in razna področja bioloških ved. Spričo tega namerava prosvetno ministrstvo uvesti v visokošolski pouk tudi speleologijo.

Jamarska dejavnost je na Sardiniji zelo živahna; najprej sta bila tu na delu jamarska skupina iz Milana in jamarski krožek iz Rima. Zanimanje za to dejavnost, ki je bilo na Sardiniji že itak živo, se je še povečalo, ko so odkrili čudovito «Jamo morskega vola». Posebnega napredka pa niso dosegli zaradi finančnih težav. Ob odkritju te jame pa so finančno pomoč nudile pokrajinske oblasti in druge ustanove. Preteklega junija se je ustanovil sardinski jamarski center, ki ima svoj sedež pri Zavodu za antropologijo na univerzi v Cagliari.

V teh jamah (ki jih nekateri evropski strokovnjaki smatrajo za najlepše v Evropi) so našli nove elemente za proučevanje obstoja prazgodovinskega človeka na Sardiniji. Po dosedanjih najdbah se da sklepati, da je na otoku živel človek, 3000 let pr. n. št., to je takrat, ko še niso zgradili kiklopskih nuragov. Našli so tudi ostanke opic in vrste arhaičnih žuželk. Še neraziskane podzemske reke bodo izrabili za gradnjo hidrocentral in namakanje, kar bo tudi s te strani prispevalo k rešitvi vprašanja melioracije zloglasnega pustega področja okrog Supramonte di Orgosolo, znanega zaradi banditizma.

Nuragi so ostanki kiklopskih prazgodovinskih spomenikov na Sardiniji. Gre za utrjena bivališča, grajena s kamni, brez malte, na temelju preprostega zakona o ravnotežju

IZ TRŽAŠKE KRONIKE

Amnestija rešila obtoženca obsodbe

Če ne bi bilo amnestije, bi 25-letni Stellio Slamić iz Rocola in 35-letni Fernando Mazzei imenovan tudi Pontoni iz Ul. Mazzini prav gotovo zapustila sodno dvorano najmanj s pogojno obsodbo. In to kljub temu, da se ni točno vedelo, če sta res pregrešila s tatvino, kakor ju je obtožila policija. Zadevo je prijavil 31-letni zastopnik podjetja «Invernizzi» iz Melza Riccardo Moneta in povedal, da je sam videl, kako sta dva moža skušala odpreti žabico na njegovem hladilniku, ki ga ima v najemu v skladišču v Ul. Foscolo. Ker je opazil, da je bila druga žabica odprta, je takoj zasumil, da sta mu moža ukradla nekako pred 15 dnevi za 8.800 lir vrednosti raznega sira.

Moža je policija identificirala za Slamiča in Hazzeia, vendar sta oba odločno zanikala vsako krivdo. Priznala sta sicer, da sta odprla žabico in to v prisotnosti Monete. Slamič je pojasnil, da je odšel v skladišče po maslo, ki bi ga moral izročiti Mazzeiu. Ta je med gledanjem po skladišču ugotovil, da so žabice hladilnikov skoraj vse enake. Ker mu Slamič ni verjel je Mazzei vzel ključe in žabico odprl, seveda v prisotnosti Monete. Ta dokaz je Slamiču zadostoval, da je šel kupit novo ključavnico in jo namestil na mesto stare.

Težko bi bilo razsoditi, kdo ima prav, toda ker se je zadeva dogodila aprila 1953. leta, je amnestija rešila sodnike razmišljanja, Slamiča in Mazzeia pa morebitne obsodbe.

Preds.: Gnezda, tož.: De Franco, zapisn.: Magliacca, obramba: odv. Sferco.

* * *

Pred istim sodiščem se je moral zagovarjati tudi 27-letni Andrea Guerra iz Ul. Capitelli, ki je bil obtožen tatvine rezervnega kolesa na skuterju njegovega znanca, ki je kot on zaposlen v rekvalifikacijskih tečajih.

Guerra bi moral julija lani po delu oditi k zdravniku in prav tedaj, ga je neki njegov prijatelj, ki se je ponesrečil na delu, naprosil, da bi ga odpeljal v ambulatorij bolniške blagajne. Guerra je prijatelja povabil na skuter, vendar je takoj nato opazil, da je zračnica prazna. Ker ni našel drugega izhoda, je nemudoma vzel rezervno kolo na bližnji vespi, ga zamenjal s svojim praznim in se odpeljal. Njegov namen je bil, vsaj tako je mladenič izjavil sodniku, vrniti kolo lastniku, čim bi svojega popravil.

Do vrnitve pa ni prišlo, ker so popoldne prišli policijski agenti k njemu in mu zaplenili izposojeno kolo, ki je bilo na mizi v kuhinji. Seveda je moral Guerra oditi z agentom v zapor, kasneje pa so ga izpustili na začasno svobodo, vendar so ga opozorili, da se bo moral zagovarjati na sodišču.

Mladenič je imel kolikor toliko sreče, kajti kljub zahtevi tožilca po obsodbi, je sodišče verjelo njegovim izjavam in ga oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

S krampom po nogi

Včeraj opoldne so v splošni bolnici obvezali desni gleženj 21-letnemu mehaniku Sergeju Curciju iz Ul. Lorenzetti 30. Mladi delavec, zaposlen pri SELAD, se je poškodoval na delu v vrtu v Ul. D'Alviano, ko ga je njegov tovariš po nesreči udaril s krampom.

Nesreča na delu

Včeraj so sprejeli na kirurškem oddelku splošne bolnice 17-letnega mizarja Antonija Godeniga, ki si je z električno ročno žago ranil kazalec desne roke na delu v delavnici v Rojanu.

Neroden padec

Nesrečno je padla na tla 60-letna gospodinja Angela Vatovec vd. Gregorič s Kolonkovca št. 3011, tako da so jo morali prepeljati z avtomobilom RK na ortopedski oddelek splošne bolnice, kjer so jo pridržali zaradi verjetnega zloma desnega kolka. Gregoričeva je hodila okrog 12.30 po Largo Riborgo pa se je spotaknila in padla. Kakor se bo morala zdraviti 40 dni.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Goriška občina potrebuje večje število delovnih centrov

Veliki izdatki občinske uprave - Prihodnje leto bodo gradili nov dom za onemogle - Ureditev plač občinskim uslužbencem

Na seji občinskega upravnega odbora so v sredo zvečer razpravljali o raznih občinskih zadevah. Najprej so odobrili ukrep občine glede nabave 600 stotov premoga za ogrevanje sodnijskih prostorov; izplačilo 9 milijonov lir bolnišnici za zdravstveno pomoč občinskim revežem v juniju in juliju mesecu tega leta; odobritev 250.000 lir za plačilo občinskih revežev, ki so na zdravljenju v bolnici «Fatebenefratelli» in izplačilo za nabavo raznega blaga zavodu Lenassi. Ob zaključku tega dela seje je župan prikazal velike težave, ki jih ima občina pri izplačilu omenjenih vsot.

Odborniki so zatem razpravljali o proračunu goriške občine za leto 1956 in so se zadržali na načrtu izrednih del, ki jih bo občina začela v prihodnosti. Za cestna popravila bo izdala 61.700.000 lir, za ureditev greznic pa 39 milijonov lir. Eden izmed največjih objektov, katerega stroške bo nosila občina, bo novo poslopje doma za onemogle, za katerega bo potrebnih 100 milijonov lir. Župan je obvestil upravni odbor tudi o odgovoru ministrstva za delo, na katerega se je pred časom obrnil občinski svet, ki je zahteval povečanje števila delovnih centrov v goriški občini. Ministrstvo dela je odgovorilo, da je zmanjšalo letošnje število delovnih centrov pri nas zato, ker je moralo voditi računa o posebnostih vsake občine, vendar pa je obljubil, da bo skušalo poskrbeti za Gorico, ozirajoč se na njene težave. Vsekakor to pismo ni moglo zadovoljiti občinskih mož, saj je znano, da je brezposelnost pereča rana Gorice in da se število nezaposlenih stalno dviga. Delovni centri res ne predstavljajo rešitve tega problema, vendar omogočajo brezposelnim vsaj trenutno zaposlitev in s tem tudi življenjski obstoj njihovih družin.

Zadnji del seje je bil posvečen ureditvi plač občinskim uslužbencem na osnovi zadnjih zakonskih navodil. O tej zadevi je podrobno poročal tajnik dr. Palin. Odborniki so izrazili mnenje, da bo občina zelo težko krila nove izdatke, ki bodo nujni zaradi povečanja plač uslužbencem. Župan je zatem izjavil, da še nobena občina ni sprejela obvez, vendar pa bodo morali v Gorici poiskati sredstva, s katerimi bodo krili nove stroške, ki bodo nastali z ureditvijo tega vprašanja.

Darovi za Podporno društvo

Namesto cvetja na grob pok dr. Franceta Jakončiča daruje družina Mozetič 1.000 lir.

500 lir v isti namen je darovala Marija Plahuta in ne Ivan, kot smo zadnjič objavili.

* * *

V sredo je bila dražba za podelitev del pri gradnji betonskega drsališča za kotalke, ki ga bodo gradili ob Kornu. Dražbo v znesku 1 milijona 199.301,50 lir, je dobilo podjetje inž. Marija Brassana iz Gorice, ki je ponudilo 11.21-odstotni popust,

Sklepi odbora prefekture

Na zadnji seji odbora prefekture so odobrili sledeče sklepe: Pokrajinska uprava: prispevek za leto 1954 inštitutu za industrijo in obrt v Gorici; prispevek za zaščito rib v Julijski krajini, prispevek šoli za umetnost.

Doberdob: družinski davek za leto 1956: odobritev s spremembami;

Gorica: izročitev občinskega zemljišča podjetju Bortoli; nakup zemljišča za razširitev Ul. Paolo Diacono;

Krmin: podaljšek električnega voda v vasi Subida, Novalik in Plešivo;

Dolenje: prispevek konzorciju za borbo proti toči;

Sovodnje: izpopolnitev pravilnika občinskih paznikov.

Najdeni predmeti

V zadnjih dneh so v mestu našli žensko volneno jopico in žensko kolo, ki sta shranjeni v uradu mestne policije v Ul. Mazzini. Pri blagajni občinskega ekonomata pa je shranjena zapestna ura in listnica, ki sta bili prav tako najdeni v preteklih dneh v mestu. Lastniki omenjenih predmetov, naj se zglasijo na zgoraj navedenih mestih.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Kuerner, Korzo Italia 4 - tel. 25-76.

Politika in občinske zadeve

Pred časom je videmski demokristjanski poslanec Driussi poslal tipanskemu županstvu pismo, v katerem mu je sporočil svoj bližnji prihod. V ta namen je župan sklical sejo občinskega odbora na sedežu občine. Na to sejo je prišel tudi napovedani poslanec. Odborniki so pričakovali, da se bo poslanec zanimal za občinske zadeve. Z začudenjem pa so se spogledali, ko so naenkrat iz njegovih ust zaslišali dokaj čudna vprašanja, ki niso imela nobene zveze z občinskim upravljanjem. Poslanec Driussi je pričel spraševati odbornike, kako je s stanjem krščanske demokracije v občini, če so ljudje navezani nanjo, če je njegova stranka močna itd.

Glasilo beneških Slovencev Matajur smatra Driussijev pohod v Tipano za dejanje, ki spada v priprave za bližnje občinske volitve, ki bodo prihodnje leto. K temu pa dodaja, da ni občina nikakršen fevd kakršne koli politične stranke in da nima nihče pravice zamenjavati občinskih zadev z zadevami stranke. Tega bi se morali zavedati tudi tisti, ki so ta sestanek sklicali.

V zvezi s tem dejanjem naj dodamo naše začudenje, da prefektura kot vladno predstavništvo, ki je v pokrajini dolžna skrbeti za spoštovanje občinskih svoboščin, ni podvzelo korakov, da bi se tako dejanje kaznovalo, kot je za nekaj podobnega poskrbela goriška prefektura, ki je razrešila nekega župana leve opozicije v enem izmed furlanskih občin, ker je v občinskem sedežu, kakor to v izdatni meri delajo demokristjanske sekcije po županstvih, sklical v občinskih prostorih sestanek tako imenovanih partizanov miru. Na mesto tega furlanskega župana je bil postavljen komisar prefekture.

Menimo, da je v zgornjem primeru stvar hujša in da je videmska prefektura dolžna zadevo razčistiti, ker veljajo tudi za Beneško Slovenijo zakoni in določila, čeprav kdo misli, da je v Benečiji dovoljeno tisto, kar v drugih italijanskih pokrajinah ni dovoljeno.

Nov vozni red goriških avtobusov

S ponedeljkom je stopil v veljavo nov vozni red goriških avtobusov, ki je ostal za avtobusno linijo 1 v glavnem nespremenjen, povečano je samo število voženj, kajti odslej bo avtobus od 8.10 do 14.22 vozil od severne do južne postaje vsakih 7 minut in ne vsakih 8 kot doslej. Nespremenjen je tudi vozni red avtobusov na liniji 2 (bolnice - postaja), na liniji 3 (Travnik - Štandrež - Sovodnje in Rubije), medtem ko je na liniji 4 (Gorica - Ločnik) vzpostavljena še ena vožnja in sicer z odhodom s Travnika ob 12.20 in povratkom iz Ločnika ob 12.35. Na liniji 5 (Travnik - pokopališče - letališče) sta dve novi vožnji z odhodom s Travnika ob 7.40 in 13.15.

Spremenili so tudi postajališče za avtobus linije 6 (postaja - Stražice - Montecucco), ki bo doslej v Ul. Dante.

Vozni red in postajališče za Podgoro ostaneta nespremenjena.

Več sprememb, ki so povzročile negodovanje med prebivalstvom, pa je na liniji, ki veže Gorico s Pevmo. Avtobus namreč ne vozi več po istih ulicah, ampak po Ul. 9 avgusta, Korzu Italia, Korzu Verdi, Ul. S. Chiara, Drevoredu XX. septembra, Ul. Zorutti, Ul. Boscheto, Ul. Brigata Pavia, Ul. Torriani in čez pevmski most. V kratkem pa bo ta avtobus vozil tudi do zaselka Bela rjuha na Oslavju. Po zgoraj omenjenih spremembah, so bili najbolj prizadeti prebivalci Ul. Orzoni in Ul. Don Bosco, ki so že protestirali pri podjetju.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

NESREČA PEČANA V ŠTANDREŽU

Pri padcu z motorja si je prebil lobanjo

Včeraj ob 18.30 se je v Standrežu v Ul. Sv. Mihaela pripetila huda nesreča, katere žrtev je postal 52-letni Mihael Devetak s Peči Ul. 4. novembra 34. Devetak se je peljal iz Gorice proti domu na motorju «Zigolo» GO 9085. Ko je privozil v Standrež je nenadoma zapeljal z desne strani ceste proti levi in zadel v žensko, ki je prihajala z nasprotne strani. Pri tem je padel z motocikla na tla, in se hudo ponesrečil. V bolnišnici Brigata Pavia so zdravniki ugotovili zlom lobanje in druge poškodbe in je njegovo zdravstveno stanje zelo resno.

Prst si je prerezal

Včeraj ob 17. uri je prišel iskat pomoči v bolnišnico Brigata Pavia 62-letni delavec Giuseppe Mosetti iz Ul. Duca D'Aosta 15. Pri polnjenju neke steklenice si je prerezal srednji prst leve roke.

Nesreča pri igri

Pri igri s svojimi vrstniki se je včeraj ob 17.45 ponesrečil 6-letni Paolo Vendolo s Trga Cavour. Ranil se je v desno nogo, za kar so ga morali pripeljati v bolnišnico.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Belgija pobrala dva domačina

Iz Belgije je prišla vest, da se je tam ubil z motornim kolesom Adelmo Čekon doma iz Podcerkve. Že več let je delal v rudniku v Monsu. Ponesrečil se je pri Binche, nato pa je umrl v La Luviere, kamor so ga pripeljali v bolnico. Star je bil komaj 24 let.

V Montignyu Sur Sambre je umrl v bolnici tudi Ciril Kamunjar iz Mažerol. S svojo družino je bival že več let v Belgiji in še pred kratkim je bil doma v Benečiji, kjer se je nekaj časa zdravil v čedadski bolnišnici, toda brezuspešno. Odšel je zopet v Belgijo, kjer se mu je bolezen poslabšala. Boloval je za hudo rudarsko boleznijo silikozo. Pokojni Ciril je bil star 51 let in zapušča ženo, sina in hčer.

Zlonamerno pisanje

Včerajšnji Gazzettino objavlja članek, ki naj bi mu ga poslale nekatere osebe, ki s propustnico obiskujejo svoje sorodnike v jugoslovanskem obmejnem pasu. V omenjenem članku je marskatera netočnost, kar nas prepričuje, da je bil avtor tega članka prej kdo drugi kot pa koristnik propustnice; samo popoln nepoznavalec jugoslovanskih razmer lahko namreč zapiše, da stane par čevljev «9.000 din, kolikor zasluži delavec».

Po našem mnenju ni tako pisanje samo neobjektivno, ampak je obenem tudi zlonamerno; ne delajo samo slabe propagande tistim, ki si skušajo s takimi lažmi kovati politični kapital, ampak zavirajo dobre odnose, ki si jih ne želi samo prebivalstvo, ampak tudi visoki vladni funkcionarji, ki so to željo večkrat izrazili.

Prosvetno društvo JEZERO - DOBERDOB

Jutri 22. oktobra ob 20. uri ter v nedeljo 23. oktobra ob 16. uri nastopi Slovensko narodno gledališče iz Trsta s komedijo **Jana de Hartoga**

Sopotnika

Vaščane in okoličane vabimo k udeležbi.

IZ TIPANE

Popravilo breške ceste

Dolgo smo čakali, da je vlada nakazala naši občini 1.300.000 lir za popravilo ceste, ki pelje iz Tipane v Brezje. Cesta, je kot večina cest v Beneški Sloveniji v zelo slabem stanju in posebno pozimi težko prehodna. Zaradi tega bi bilo tudi potrebno, da delavci začnejo takoj z delom, dokler je še lepo vreme.

KINO

CORSO. 17.00: «Karavana proti jugu», cinemascop, T. Power, S. Hayward.
VERDI. 17.00: «Orel in neskončnost», J. Stewart.
CENTRALE. 17.00: «Vas belega moža», J. Hall, M. Castle, v barvah.
VITTORIA. 17.00: «Zadnjih 5 minut», V. De Sica in L. Darnell.
MODERNO. 17.00: «Afrika pod morji», S. Barcley in S. Loren.

ŠPORTNI DNEVNIK

KOŠARKARSKO PRVENSTVO

Virtus zmagala tudi v Pesaru

V nedeljo se je pričelo tudi žensko prvenstvo in so Tržačanke prinesle iz Milana prvo zmago, medtem ko so bili moški tam poraženi

REZULTATI

Benelli - Virtus Ming.	50-64
Cama - St. Azzurra	68-52
Borletti - Triestina Arrig.	63-46
Roma - Motomorini	66-61
Preti Gira-Storm Varese	51-51
Reyer - Pavia Necchi	56-45

LESTVICA

Virtus M.	2	2	0	0	143	96	4
Borletti	2	1	1	0	123	106	3
Preti Gira	2	1	1	0	109	97	3
St. Varese	2	1	1	0	106	103	3
Benelli	2	1	0	1	163	151	2
Cama	2	1	0	1	124	120	2
Roma	2	1	0	1	118	116	2
Triestina	2	1	0	1	114	119	2
Reyer	2	1	0	1	93	124	2
Motomorini	2	0	1	1	121	126	1
Pavia N.	2	0	0	2	91	114	0
St. Azzurra	2	0	0	2	139	172	0

ŽENSKE — REZULTATI

Cest. Bologna - Omsa	36-54
Autonomi - Fiat	62-55
Udinese - Bernocchi	41-57
Ozo - Triestina	37-54

V drugem kolu košarkarskega prvenstva Virtus gotovo ni imela najlažje naloge proti Benelliju, ki je v nedeljo prej v Rimu dosegel čez 100 golov. Prvi polčas se je tudi res končal z zmago domačih. Toda v drugem polčasu so prvaki le uveljavili svojo premoč. S tem pa ni rečeno, da so gledalce zadovoljili. Benelli sam ni bil niti podoben moštvu prejšnje nedelje in tako tudi tesna zmaga Virtus ne odraža rezultata velike tekme.

Podobno je bilo v Milanu, kjer je nastopila Triestina. Tržačani so sicer igrali solidno, ne da bi kdo posebno blestel, pa tudi prav slabega ni bilo med njimi. Odličen pa je bil D'Iorio v drugem polčasu. Borletti je zmagal, a navdušil ni.

Uspeh je dosegel Varese, ki je rešil točko v Bologni; vendar je zanj končni rezultat skoraj neuspeh, ker je vse do konca vodil z znatno razliko, pa se je pustil ujeti. Varese se je močno okrepil z novo pridobitvijo, Grkom Matheouom. V ostalih tekmah so zmagali domačini.

Prihodnjo nedeljo bodo igrali:

Varese - Pavia
Motomorini - Gira (že v soboto)
Triestina - Roma
Stella Azzurra - Borletti
Virtus - Cama
Benelli - Reyer

* * *

V nedeljo pa se je pričelo tudi prvenstvo za ženske. Tržačanke so tudi bile v Milanu in so se vrnile s prvo izdatno zmago. Sicer to ne pomeni mnogo, kajti ekipa Ozo je še daleč od tega, da bi pomenila resnega nasprotnika. Triestina je nastopila brez polovice svojih boljših igralk, pa je vendar počela, kar je hotela. Močna ekipa pa je Bernocchi, ki je prinesla prvo zmago domov iz Vidma. Torinski derby se je končal z zmago ekipe Autonomi, prav tako pa ni bilo prav nikake težave za Omso v Bologni, kjer je z lahkoto zmagala.

Medtem se še vedno govori o Branki Prelević, ki bi naj prišla v Faenzo k Omsi. Toda govorilo se je že tudi, da bo šla v Torino in k Fiatu. Potem so v Faenzi kazali pismo, v katerem je baje Prelevićeva sporočila, da ji je žal, da še ni mogla prispeti, vendar da bo prišla kmalu. S tem bi naj bil demantiran pristop jugoslovanske igralke k Fiatu. Kako pa je v resnici s stvarjo, za sedaj še ne vemo.

Doslej najboljši strelci

Moški (2 tekmi)

56: Riminucci (Benelli), 45: Calebotta (Virtus Minganti), Costanzo (Stella Azzurra); 44: Romanutti (Borletti); 39: Matheou (Storm Varese); 38: Macoratti (Preti Gira); 36: Rivalta (Benelli); 35: Porcelli (Triestina); 34: Zorzi (Storm Varese); 33: Ranuzzi (Motomorini); 32: Geminiani (id.), Margheritini (Roma), Posar (Cama); 30: Nesti (Cama); 29: De Carli (Roma), Sardagna (Reyer); 27: Canna (Virtus Minganti); 26: De Carolis (Roma), Fronzoni (Benelli); 25 Ferrari (Pavia).

Ženske (1 tekma):

37: Franchini (Omsa); 29: Donda (Autonomi); 25: Ronchetti L. (Bernocchi); 17: Tarabocchia (Triestina); 15: Baldacci (Fiat), Gelmetti M. (Ozo); 14: Frola (Fiat), Vascotto (Triestina); 13: Buttini (Autonomi); 12: Albonetti (Omsa), Bradamante (Bernocchi); 11. 11: Brambanti (Ozo); 10: Tommasini (Bernocchi).

Poraz obeh Jugoslovank v XII. kolu

V XI. kolu turnirja kandidatk v Moskvi so bile dokončane le tri partije: Zvorikina-Budinich 1:0, Suha - Gubcova 0:1 in Moschini - Holuj remi. Prekinjene so bile partije: Lazarević - Keller, Chaude de Silance - Volpert, Karff - Gurfinkel, Graff-Stevenson - Borisenko, Gresser - Hemskerk in Koertes Ivanova. Partija Nedeljković - Ignatijeva je bila odložena.

Vrstni red po XI. kolu: Keller 8 (1), Borisenko, Volpert 7,5 (1), Lazarevič 7 (2), Rubcova, Zvorikina 7, Gresser, Nedeljkovič 6 (1), Graff-Stevenson 5,5 (1), Ignatijeva, Chaude de Silance 5 (1), Ivanova 4,5 (3), Gurfinkel 4,5 (1), Holuj 4,5, Karff, Heemskerk 4 (1), Moschini 3, Koertes 2 (1), Budinich 2, Suha 1.

V XII. kolu sta obe jugoslovanki izgubili, Lazarevićeva schini 3, Koertes 2 (1), itd.

Miloš Milutinović

POROČILO AGENCIJE REUTER O TEKMI JUGOSLAVIJA-IRSKA

MILUTINOVIĆ VELIKI VIRTUOZ NOGOMETA

Objavljamo v izvlečku še nekaj podrobnosti s tekme Irska-Jugoslavija po poročilu agencije Reuter.

Obe reprezentanci sta prišli na igrišče ob burnem ploskanju občinstva. Zatem sta bili odigrani narodni himni Irske in Jugoslavije. Pred začetkom tekme je irski minister Oskar Preinor pozdravil na igrišču nogometaše.

Že po 10 minutah igre so Jugoslovani prevzeli pobudo v svoje roke in dosegli po Milutinoviču dva gola, drugega za drugim. V 11. minuti je Milutinović dosegel gol iz prostega strela z 20 m, ker je srednji krilec irske reprezentance namerno zaustavil žogo z roko. Tri minute kasneje je Milutinović dosegel še drugi gol. Martin je skušal vrniti žogo vratarju, vendar je bil Milutinović hitrejši, preigral vratarja in poslal žogo v mrežo.

Zatem so Jugoslovani dali irski obrambi polne roke dela. V nenadnem napadu domačega moštva je Gibbonns močno streljal, oddaljen le 5 m od gola, vendar je žoga šla mimo vrat. Potlej so imeli gostje znova terensko premoč.

V 27. minuti je Arthur Fitizsimmonns v protinapadu preigral Boškova in iz ugodnega položaja, oddaljen 20 m od nasprotnikovih vrat, ostro streljal. Beari se ni posrečilo ta strel ubraniti in žoga je potresla mrežo.

Nekaj minut pred koncem prvega polčasa je Milutinović dosegel tretji gol za Jugoslavijo. Tako se je prvi polčas končal z rezultatom 3:1 za Jugoslavijo.

Že takoj v začetku drugega polčasa je imel Gibbonns izredno priložnost, da zmanjša razliko v golih. Vendar je streljal iz bližine naravnost v naročje vratarja Beare. Nato je Zeković odbil strel Fitizsimmonnsa, namenjen v vrata jugoslovanske reprezentance. Vendar so bili gostje še naprej premočni in so se na spolzki travi bolje znašli kakor Irci. Začelo je deževati.

Kazno je bilo, da so jugoslovanski nogometaši zadovoljni z doseženim vodstvom (3:1). Spričo tega so sredi drugega polčasa irski reprezentanti nekako uveljavili svojo igro. Niso pa mogli resneje ogrožati Bearovega «svetišča». Jugoslovanski vratar je zlahka ubranil dva Cummingsova in Fitizsimmonnsova strela. Jugoslovani so bili vseskozi zelo nevarni v napadu, medtem ko njihova obramba ni bila vselej na mestu.

V 76. minuti je Veselinovič prodri z desne strani ter dosegel četrti gol in s tem končni rezultat 4:1. Kmalu za tem je bil Beara poškodovan.

Jugoslovanska vrata je od tedaj branil Kralj, ki pa ni imel mnogo dela. Jugoslovanski napadalci so še vnaprej, kljub mokremu in blatnemu terenu, zlahka preigravali nasprotnike, vendar se jim ni posrečilo doseči še več golov.

Jugoslovanska reprezentanca je danes pokazala zelo dobro igro. Edini gol za domače je sicer padel po napaki ožje obrambe. Krilci so bili zanesljivi, posebno Crnkovič se je izkazal na svojem mestu. Pa tudi Krstič II. in Boškov sta z uspehom preprečevala akcije domačih napadalcev.

Od napadalcev moramo vsekakor pohvaliti Milutinoviča, ki je tudi tokrat dosegel tri gole. Bil je virtuoz, čigar umetnost je naravnost neverjetna, virtuoz, ki bi lahko nastopal na vseh artističnih odrih v svetu. Pred očmi občinstva je pokazal pravo šolo ekvilibristike, parternega žongliranja, skratka vse finese nogometa. Njega bi sprejelo vsako moštvo v Evropi. Pa ne samo zaradi umetnosti, temveč tudi zato, ker zna v delu sekunde izkoristiti vsako možnost za dosego gola, ali za učinkovito podajo soigralcu.

Irski nogometaši, v katerih moštvu so bili pretežno igralci angleških profesionalnih lig, so danes že v začetku igrali proti vetru in proti razpoloženim jugoslovanskim nogometašem. V začetku so bili «grogy» in so šele proti koncu prvega polčasa prišli k sebi. V tem času je imel Beara priložnost, da je često pobral priznanje občinstva z uspešnimi intervencijami. Vkljub temu pa so Irci zmanjšali rezultat na 2:1.

Tudi po tem golu so Irci skoraj 15. minut gospodarili na jugoslovanski polovici. V prvem polčasu so Jugoslovani bili do 15 minut pred koncem brez dvoma boljše moštvo. V drugem polčasu pa so zelo popustili in dosegli samo en gol, in sicer po Veselinoviču.

Tekmo je dobro sodil angleški sodnik Mardock. Stranska sodnika sta bila Irca Smith in Waldron.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 21. t. m. ob 18. uri film:
CILJ ZEMLJA

Kino na Opčinah
predvaja danes 21. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

BREZNO PREKLETIH
MLADOLETNIM PREPOVEDANO!

GUY DE MAUPASSANT

Bel Ami

3. (LEPI STRIČEK)

Kratka vsebina doslej objavljenih podlistkov: Bivši podčastnik francoske vojske v Afriki Georges Duroy je zapustil restavracijo, v kateri je večerjal, s skopimi 3 franki in 40 centimi v žepu ter se napotil po živahni ulici. Želel si je piti pivo, toda če bi ga naročil, bi mu ne ostalo za obede za vse tri dni, ki so ga še ločili od konca meseca, to je od plače. Zato je nevoščljivo gledal ljudi, ki so sedeli pred kavarnami in si gasili žejo s pivom in drugimi hladilnimi pijačami.

Med sprehodom je nepričakovano srečal bivšega tovariša iz vojske Forestiera, ki mu je povedal, da je že štiri leta v Parizu, da je oženjen, da je časnikar pri listu «Vie Française» in da je bolehen. Forestier ga je povabil z njim na uredništvo tega lista in med potjo mu je Duroy povedal, da je že pol leta uradnik v pisarnah severne železnice z nič več kot petnajst sto frankov na leto.

Kakšenkrat so bili to mladi, še prav mladi ljudje, vsi zaposlenih obrazov, z listom papirja v roki, ki je vihral v vetru, nastajajočem od njihovega teka; kakšenkrat stavci, ki jim je gledal spod platnene, od črnila umazane bluze snežno bel srajčni ovratnik, spodaj pa suknene gosposke hlače; previdno so nosili trakove potiskanega papirja in presne, še vse mokre izvesne pole. Nekajkrat je stopil v izbo majhen, s kar preočitno eleganco oblečen gospod v dolgi suknji, ki ga je čez pas premočno stiskala in so se mu noge prerazločno oblikovale skozi blago, stopala pa so mu stiskali od sile koničasti čevlji, najbrž kak poročevalec za novice iz boljše družbe, ki je prinašal večerna poročila.

Še drugi so prihajali, resni, važni ljudje v cilindrih z ravnimi krajevci, kakor da bi jih ta oblika pokrivala odlikovala mimo drugih ljudi.

Forestier se je znova pokazal, držeč za podpazduho velikega, suhljatega človeka med tridesetim in štiridesetim letom, v črnem fraku in z belo samoveznico, zelo temnolasega, s šilasto navihanimi brki ter ošabnim, samozadovoljnim obrazom.

Forestier mu je rekel: «Zbogom, dragi mojster.»

Ta mu je stisnil roko: «Na svidenje, prijatelj», in žvižgaje krenil po stopnicah nizdol, stiskajoč palico pod pazduho.

Duroy je vprašal: «Kdo je to?»

«To je Jacques Rival, veš, naš slavni kroničar in dvobojevalec. Pravkar je prebral svoje korekture. Garin, Montel pa tale so trije najboljši kroničarji z duhovitostjo in smislom za trenutno zanimivost, ki jih premoremo v Parizu. Tu zasluži z dvema člankoma vsak teden trideset tisoč frankov na leto.»

In ko sta odhajala, sta srečala majhnega, zajetnega moža bolj nečedne zunanjosti in dolgih las, ki se je sopihaje vzpenjal po stopnicah.

Forestier se mu je zelo globoko odkril: «Norbert de Varenne», je rekel, «pesnik, ki je spisal *‚Mrtva sonca'*, takisto mož visoke vrednosti. Vsaka zgodbica, ki nam jo dà, stane tri sto frankov, in najdaljše niso niti po dve sto vrstic dolge. A stopiva v Napolitansko, konec me bo od žeje.»

Brž ko sta sedla v kavarni za mizo, je Forestier kliknil: «Dve čaši piva!» in spil svojo na dušek, medtem ko je Duroy pil pivo s počasnimi požirki ter ga slastno srkal in užival kakor dragoceno, redko dobroto.

Tovariš je molčal, kakor bi nekaj premišljeval, potem pa kar nenadejavši: «Zakaj bi še ti ne poskusil s časnikarstvom?»

Ta ga je presenečeno pogledal; nato je rekel: «Ali... vidiš... ker nisem še nikoli nič napisal.»

«Pha! Treba je poskusiti, začeti. Jaz bi te lahko porabil za to, da bi mi znašal podatke, opravljal razna pota in obiske. Imel bi od kraja dve sto petdeset frankov in vožnje povrnjene. Ti je prav, da spregovorim o tem z ravnateljem?»

«Kakopa da bi mi bilo prav.»

«Torej stôri predvsem nekaj: pridi jutri k meni na večerjo. Imel bom samo pet ali šest gostov: lastnik lista bo, gospod Walter, njegova žena, Jacques Rival in Norbert de Varenne, ki si ga pravkar videl, ter še neka prijateljica gospe Forestierjeve. Velja?»

Duroy, rdeč v zadregi, se je obotavljal. Naposled je zamrmral:

«Veš, namreč... primerne obleke nimam.»

Forestier je osupnil: «Fraka nimaš? Presneto! Brez tega pa seveda ne gre. V Parizu, vidiš, bi bilo bolje ne imeti postelje kakor biti brez fraka.»

Nato je mahoma pobrskal po žepu svojega telovnika, izvlekel za ščepec zlata, vzel dva louisdorja, jih položil pred starega tovariša in mu s prisrčnim, neprisiljenim glasom rekel: «Vrneš mi, kadar boš mogel. Sposodi si potrebna oblačila ali jih pa kupi na mesečne obroke in daj nekaj na račun; skratka, opravi se, kakor veš, jutri pa pridi ob pol osmih k meni domov, 17, rue Fontaine, na večerjo.»

Duroy je zmeden spravil denar in zajecljal: «Preljubezniv si, najlepša hvala, bodi prepričan, da ti ne pozabim...»

Ta mu je segel v besedo: «No, dobro, dobro. Še eno čašo, kajne?» In že je zaklical: «Natakar, dve čaši piva!»

Potem, ko sta jih popila, je časnikar vprašal:

«Bi hotel malce pohajkovati, uro ali kaj?»

«Seveda, rad.»

Krenila sta spet proti Madeleini.

«Kaj bi le ukrenila?» je Forestier vprašal. «Pravijo, da si v Parizu pohajkovalec zmeraj lahko najde opravka; to ni resnica. Jaz, kadar hočem zvečer pohajkovati, nikoli ne vem, kam se naj denem. Izlet v boulonjski gozd je samo z žensko zabaven, in te nimaš vsak hip pri rokah; koncerti v kavarnah utegnejo biti razvedrilo za mojega lekarnarja in njegovo ženo, ne pa zame. Kaj naj torej počneš? Nič? Tu bi moral biti poletni vrt, kakršen je park Monceau, vso noč odprt, kjer bi človek poslušal prav dobro godbo, medtem ko bi sedel pod drevjem in pil hladne reči. To bi ne bilo zgolj zabavišče, temveč prav pohajkovališče, in vstopnina bi morala biti visoka, da bi privabljala lepe dame. Sprehajal bi se po drevoredih, čedno s peskom posutih in z elektriko razsvetljenih, ter sédel, kadar bi te bilo volja, da bi poslušal godbo od blizu ali od daleč. Svoje dni smo imeli približno nekaj takega pri Musardu, samo da je tam zaudarjalo po beznici in da je bilo preveč plesnih napevov, premalo prostora, premalo sence, premalo mračnó. Moral bi biti prav lep, zelo velik vrt. To bi bilo mično. Kam hočeš, da greva?»

Duroy je bil zmeden in ni vedel, kaj naj reče; nazadnje se je odločil: «Folies-Bergère še ne poznam. Prav rad bi šel tja.»

Tovariš je vzkliknil: «Folies-Bergère, hudimana? Tam se bova pekla kakor v kozici. No, naposled, naj bo, smešno je vendarle.»

Zasukala sta se na petah in jo mahnila proti cesti Faubourg-Montmartre.

Razsvetljeno pročelje zabavišča je metalo po štirih cestah, ki se stekajo pred njim, živo bliščobo. Kača izvoščkov je čakala pri izhodu.

Forestier je že vstopal, ko ga je Duroy zadržal:

«Pozabila sva pri blagajni vzeti vstopnice.»

Ta se je važno odrezal:

«Z menoj nič ne plačaš.»

Ko se je približal preglednikom, so ga vsi trije pozdravili. Srednji mu je celo roko podal. Časnikar je vprašal:

«Imate dobro ložo?»

«Seveda, gospod Forestier.»

Vzel je odrezek, ki mu ga je molil, sunil v oblazinjena, z usnjem obita vrata, in bila sta v dvorani.

Tobačni dim je kakor prav rahla meglica zagrinjal oddaljene konce, prizornico in nasprotno stran gledališča. Ta lahna megla, neugnano se dvigajoča od vseh smotk in vseh cigaret, ki so jih kadili vsi ti ljudje, je vstajala kar naprej, se zbirala pod stropom in tvorila pod širno kupolo, okrog lestenca, nad galerijo prvega nadstropja, ki je bila natlačena z gledalci, nekakšno z dimom zaoblačeno nebo.

(Nadaljevanje sledi)